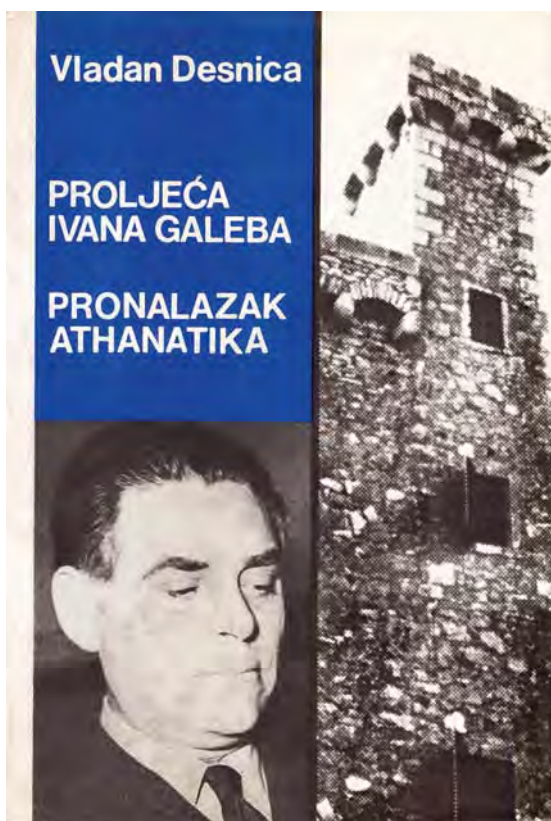

COLLOQUIA 5/2014.

OKRUGLI STOL

**DESNIČINI SUSRETI I KULA STOJANA JANKOVIĆA:
ISKUSTVA I RAZVOJNE MOGUĆNOSTI**

DRAGO ROKSANDIĆ I IVANA CVIJOVIĆ JAVORINA (ur.)

Europska unija

Projekt je implementiran od strane Sveučilišta u Zagrebu

Ulaganje u budućnost

Filozofski fakultet
Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije

i

Međunarodni projekt
Jankovic Castle: historic site, generating sustainable development
of the Ravni Kotari region

COLLOQUIA 5

Okrugli stol

DESNIČINI SUSRETI I **KULA STOJANA JANKOVIĆA: ISKUSTVA I RAZVOJNE MOGUĆNOSTI**

Ova publikacija je izrađena u okviru projekta "Jankovic Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region" koji je sufinancirala Europska unija.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Sveučilišta u Zagrebu i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

Aula Sveučilišta u Zagrebu, Trg maršala Tita 14
srijeda, 29. siječnja 2014. s početkom u 11 sati

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije

FF Press

Slika na naslovnici: Vladan Desnica, *Proljeća Ivana Galeba; Pronalazak athanatika*,
Prosvjeta, Zagreb 1975. (prednja strana ovitka)

Europska unija

Projekt je implementiran od
strane Sveučilišta u Zagrebu

Ulaganje u budućnost

Filozofski fakultet
Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije

i

Međunarodni projekt
Jankovic Castle: historic site, generating sustainable development
of the Ravni Kotari region

Okrugli stol

DESNIČINI SUSRETI I KULA STOJANA JANKOVIĆA: **ISKUSTVA I RAZVOJNE MOGUĆNOSTI**

SUDIONICI OKRUGLOG STOLA

UVOD: KRITIČKE REFLEKSIJE O PROGRAMSKOJ STRATEGIJI

KATALOG IZDANJA CENTRA ZA
KOMPARATIVNOHISTORIJSKE I INTERKULTURNE STUDIJE

Uredili

Drago Roksandić
Ivana Cvijović Javorina

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije
FF Press

Zagreb 2014.

AUTORI TEKSTOVA

dr. sc. **Ivan Basić**

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu

Ivana Cvijović Javorina

doktorandica na Poslijediplomskom doktorskom studiju moderne i
suvremene hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu

Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Branimir Janković

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

dr. sc. **Marijeta Rajković Iveta**

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. **Drago Roksandić**

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Filip Šimetin Šegvić

doktorand na Poslijediplomskom doktorskom studiju moderne i suvremene
hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu

Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Nikolina Šimetin Šegvić

doktorandica na Poslijediplomskom doktorskom studiju moderne i
suvremene hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu

Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

O OVOM OKRUGLOM STOLU

Sveučilište u Zagrebu, realizirajući međunarodni projekt “Janković Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region”, koji financira Europska unija u svom programu *Preparatory actions for preserving and restoring cultural heritage in conflict areas in the Western Balkans for the year 2010* (Budget line: 22.0209), prije svega kreativno angažira akademske i druge partnerske potencijale u podršci poslijeratnoj obnovi i održivom razvoju Ravnih kotara u Zadarsko-kninskoj županiji. U središtu projektnog interesa je Kula Stojana Jankovića u Islamu Grčkom, spomenik kulture u posjedu nasljednika književnika Vladana Desnice (Zadar, 17. rujna 1905. – Zagreb, 4. ožujka 1967.). *Desničini susreti*, utemeljeni u Zavodu za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1989. godine te obnovljeni na Odsjeku za povijest istog fakulteta 2005. godine, povodom 100. obljetnice Desničina rođenja, distinktivan su agens – pored ostalog – u obnovi i revitalizaciji Kule Stojana Jankovića (vidjeti: Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina (ur.), *Vladan Desnica i Desničini susreti: pogled unatrag i pogled unaprijed*, Dijalog s povodom 5, FF press, Zagreb 2013.). Međutim, od 2001. do 2012. godine oni su se razvijali u organizacijskom okviru i akademskom ozračju odsječkog i fakultetskog Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije. Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta je 25. siječnja 2007. godine odobrilo institucionalizaciju Centra, a 20. prosinca 2012. godine je usvojilo Pravilnik o organizaciji rada Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije, čime je i formalno postao fakultetska ustrojbenja jedinica. Nasuprot postupnom procesu njegove institucionalizacije, djelatnosti Centra su od osnutka bile brojne i raznovrsne. Ova publikacija, pored ostalog, svjedoči i o tome. Važnim svojim dijelom ove djelatnosti su bile u vezi s *Desničinim susretima* i obnovom i revitalizacijom Kule Stojana Jankovića. To je formalno konstatirano i na sveučilišnoj razini te u Sporazumu o utemeljenju Međunarodnog sveučilišnog centra u kompleksu Kule Stojana Jankovića, potpisanu 29. listopada 2009. godine, između Sveučilišta u Zagrebu i vlasnika Kule. U točki 1 tog sporazuma konstatirana je pored ostalih i sljedeća činjenica: „Centar za komparativno-historijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu je u proteklom desetljeću u kompleksu Kule Jankovića obavljao svoje djelatnosti, što predstavlja temelj i inicijativu za osnivanje Međunarodnog sveučilišnog centra ‘Kula Jankovića’.”

Zaključeni interfakultetski projekt „Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska akademska zajednica: razvoj i perspektive”, koji je financirao Fond za razvoj Sveučilišta u Zagrebu uključivao je pored drugih aktera i *Desničine susrete* i spomenuti Centar (vidjeti: <http://kula-jankovica.unizg.hr/>). Svime spomenutim su i *Desničini susreti* i Centar za komparativno-historijske i interkulturene studije objektivno imali i imaju specifičan položaj i specifične odgovornosti u realizaciji projekta “Janković Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region”. Riječ je dakako o potrebi kritičkog vrednovanja ostvarenog u odnosu na projektirano u aplikaciji odobreno u Europskoj komisiji, ali isto tako i o potrebi srednjoročnog i dugoročnijeg projiciranja mogućih smjerova djelatnosti *Desničinih susreta* i spomenutog Centra u koncepciji održivog razvoja Kule Stojana Jankovića i Međunarodnoga sveučilišnog centra u Kuli.

Ovo izdanje nastalo je u funkciji potreba održavanja projektnog Okruglog stola „*Desničini susreti* i Kula Jankovića: iskustva i razvojne mogućnosti”. Čini ga uvodni članak supotpisnika ovog teksta i suurednika izdanja, inače programskog voditelja projekta *Jankovic Castle* i voditelja *Desničinih susreta* te katalog izdanja Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije. Riječ je o izdanjima koja najvjernije zrcale mnogostruke aktivnosti Centra, dijelom vezane i za ovaj projekt, a potencijalno govore i o inicijativama koje bi u dužem trajanju mogle biti važne za postojano umnažanje „kulturnog kapitala” Kule te održivi razvoj i Kule i Ravni kotara u ozračju koje ne poznaje kreativnih granica.

Zagreb, 8. siječnja 2014.

Urednici
prof. dr. sc. Drago Roksandić
Ivana Cvijović Javorina, prof.

SUDIONICI OKRUGLOG STOLA

(abecednim redoslijedom)

prof. dr. sc. **Damir Agičić**

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

dr. sc. **Darko Babić**, viši asistent

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. **Bojan Baletić**

prorektor Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. **Damir Boras**

dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Ivana Cvijović Javorina

doktorandica na Poslijediplomskom doktorskom studiju moderne i
suvremene hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu
Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

dr. sc. **Uroš Desnica**

Društvo za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića – Mostovi, Zagreb

doc. dr. sc. **Vladimir Gvozden**

Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu

Branimir Janković, asistent

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. **Melita Kovačević**

prorektorica Sveučilišta u Zagrebu

dr. sc. **Marijeta Rajković Iveta**, viša asistentica

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. **Drago Roksandić**

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Filip Šimetin Šegvić

doktorand na Poslijediplomskom doktorskom studiju moderne i suvremene
hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu
Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Nikolina Šimetin Šegvić

doktorandica na Poslijediplomskom doktorskom studiju moderne i
suvremene hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu
Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Aula Sveučilišta u Zagrebu

Trg maršala Tita 14, 10000 Zagreb 14

srijeda, 29. siječnja 2014. godine s početkom u 11 sati

Program rada Okruglog stola, s redoslijedom i temama izlaganja, bit će
naknadno objavljen.

Uvod:

Kritičke refleksije o programskoj strategiji

prof. dr. sc. Drago Roksandić

Sveučilišni projekt “Janković Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region”, koji je odobrila i koji financira Europska unija iz sredstava svog programa *Preparatory actions for preserving and restoring cultural heritage in conflict areas in the Western Balkans for the year 2010*, obvezuje i Program društveno-humanističkih i kulturoloških istraživanja *Desničini susreti* Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kao jednog od projektnih aktera, na, prvo, kritičku ocjenu realizacije svojih zadataka te, drugo, što utemeljeniju procjenu vlastitih zadataka i mogućnosti doprinosa održivom razvitku Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom. Načelno je riječ o projektu koji korespondira s recentnim trendovima u svijetu, usmjerenim k teorijskom i praktičnom propitivanju međudnosa kulture i održivog razvoja. Ishodište im je u kritici proturječja i spornih učinaka aktualnih razvojnih strategija u svijetu.¹ Tim su važnija i hrvatska iskustva kao doprinos svjetskoj raspravi.

Kula Stojana Jankovića je višeslojni spomenik kulture čiju je baštinu moguće dekodirati na različite načine od prapovijesti do danas.² U suvremenoj kulturnoj javnosti percipira ju se ponajčešće kao „mjesto sjećanja” u vezi sa

¹ Recentan je primjer UNESCO projekt, jedan od mnogih u svijetu, *Culture: Key to Sustainable Development. Placing Culture at the Heart of Sustainable Development Policies* (Ženeva, 1.–3. srpanj 2013): “We believe culture is an integral part of the approach to sustainable development. In the face of mounting challenges such as population growth, environmental degradation, disasters, climate change, increasing inequalities and persisting poverty, the development strategies that have been followed so far seem to have reached their limits, despite the undoubted progress made. Clearly, there is a need for a new approach, to be defined and measured in a way which accounts for the broader picture of human progress and which emphasizes equality, dignity, wellbeing and sustainability, by giving more consideration to the cultural dimension of development.” Jedan od četiri aspekta tog projekta je “Post-conflict and disaster operations in the field of culture and peace building”. (<http://www.un.org/en/ecosoc/innovfair2013/docs/unesco2.pdf> / 12.01.2014./)

² Ivan BASIĆ, *Od domus episcopi do Kule Jankovića. Prostorni razvoj Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom*, Biblioteka Desničini susreti, sv. 1, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije – FF press, Zagreb 2010.

Stojanom Jankovićem (? – Duvno, 23. kolovoza 1687.) i Vladanom Desnicom (Zadar, 17. rujna 1905. – Zagreb, 4. ožujka 1967.). Stojan Janković je jedan od legendarnih ranonovjekovnih ratnika („uskoka“) s imperijalne Tromeđe koji je ostavio jedan od najdubljih transkonfesionalnih tragova u oralnoj pučkoj kulturi.³ Njegov potomak Vladan Desnica jedan je od najboljih modernih pisaca i u hrvatskoj i u srpskoj književnosti, bolje rečeno, pisac poruka s univerzalnim horizontima čije djelo i danas živi.

Transkulturalna višeslojnost materijalne kulturne baštine Kule Stojana Jankovića, inter- i transkulturalna „čitljivost“ njezine nematerijalne kulturne baštine ključni su agensi svih inicijativa u vezi s *Desničinim susretima* i Kulom Stojana Jankovića u četvrtstoljetnom trajanju.⁴ Naime, Program znanstvenih rasprava *Desničini susreti* od svog osnutka 1989. godine pretpostavlja interkulturalnu revitalizaciju Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom.⁵ *Desničini susreti* nastali su kao dugoročni program istraživanja povijesti i kulture hrvatsko-srpskih/srpsko-hrvatskih „prožimanja“ u Hrvatskoj, s temeljnom pretpostavkom da istraživanja povijesti i kulture Srba u Hrvatskoj „ne pretpostavlja(ju) stvaranje novih znanstvenoistraživačkih ustanova, nego optimalno korištenje postojećih“.⁶ Pretpostavljali su, dakle, inter- i transkulturalnu alternativu u vrijeme kada to, prema mnogim mišljenjima, nije bilo društveno „realno“ očekivati. Unatoč tome, izvorni odaziv s različitih institucionalnih adresa bio je vrlo velik i nikada kasnije nije ni dosegnut u tadašnjima razmjerima.⁷ Program znan-

³ Sofia ZANI, „Stojan Janković u povijesti i legendi“, *Riječ: časopis za slavensku filologiju*, 2/1996., br. 2, str. 170–180.

⁴ Vidjeti: Drago ROKSANDIĆ i Ivana CVIJOVIĆ JAVORINA (ur.), *Vladan Desnica i Desničini susreti: pogled unatrag, pogled unaprijed*, Dijalog s povodom 5, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije – FF press, Zagreb 2013.

⁵ „... izvorna (je) predlagačeva obaveza, dobijena na sjednici Odbora za koordinaciju proučavanja povijesti i kulture srpskog naroda u SR Hrvatskoj, upravo i bila predložiti program za revitalizaciju Kule Janković Stojana u Islamu Grčkom kod Benkovca.“ (Drago ROKSANDIĆ, „Desničini susreti“. Prijedlog programa znanstvenih rasprava“, *Naše teme*, 33/1989., br. 4, str. 729; ISTI, „O Vladanu Desnici i ‘Desničinim susretima‘“, u: Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina (ur.), *Desničini susreti 2005. – 2008. Zbornik radova*, Biblioteka Desničini susreti, sv. 3, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Plejada d.o.o., Zagreb 2010., str. 261–265.

⁶ Drago ROKSANDIĆ, „Desničini susreti“. Prijedlog programa znanstvenih rasprava“, str. 725 i 730.

⁷ *Desničini susreti* su bili institucionalno utemeljeni u Zavodu za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. S istog fakulteta u njima su participirali i Odsjek

stvenih rasprava *Desničini susreti* bio je definiran kao „kolaborativni projekt” s matičnošću u Zavodu za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a bila je načelno usuglašena i potreba potpisivanja „društvenog dogovora” o dugoročnoj projektnoj interinstitucionalnoj suradnji.

Neovisno o svemu što je bilo učinjeno od 1989. do 1991. godine, simbolički kapitali Vladana Desnice i njegove Kule i volja sudionika procesa konstituiranja *Desničinih susreta* bili su preslabo jamstvo na bilo kojoj strani u to doba za ono što je uslijedilo. Ratni vihor je opustošio Kulu i razvalio Desniččin grob u obiteljskoj crkvi sv. Đurđa.

Intelektualni kapital Desničina opusa bio je, nasuprot svemu, jači pa je već povodom 30. obljetnice smrti Vladana Desnice i 40. obljetnice objavljivanja *Proljeća Ivana Galeba* u organizaciji Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta” i Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1997. godine održan znanstveni skup o Desničinom književnom radu.⁸ S Kulom je išlo mnogo sporije i teže u traumatiziranim Ravnim kotarima. Izložba fotografija *Kula Stojana Jankovića pred obnovom života*, otvorena također u zagrebačkoj „Prosvjeti”, 15. siječnja 2003. godine, bila je začetak procesa koji je koincidirao s početnim ulaganjima Ministarstva kulture u njezinu obnovu te s dogovorima o obnovi *Desničinih susreta* – ovaj put vrlo skromno u sastavu novostvorenog Centra za komparativnohistorijska i interkulturalna istraživanja Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.⁹ Za razliku

za jugoslavenske jezike i književnosti, Zavod za znanost o književnosti i Etnološki zavod (danas: Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju). Iz Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti bili su involvirani Koordinacijski odbor za proučavanje povijesti i kulture srpskog naroda u Hrvatskoj te Zavod za povijesne znanosti. Uključili su se bili i Fakultet političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu i Pedagoški fakultet Sveučilišta u Osijeku. *Desničinih susretima* pridružili su se Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Centar za socioreligijska istraživanja (u osnivanju) Sveučilišta u Splitu, Institut za suvremenu povijest u Zagrebu, Zavod za istraživanje folkloru (danas: Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu), Zavod za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku u Zagrebu te Arhiv Hrvatske u Zagrebu i Nacionalna i sveučilišna biblioteka u Zagrebu.

⁸ Doduše, proteklo je sedam godina do izlaska iz tiska *Zbornika radova o Vladanu Desnici* (Dušan RAPO (ur.), *Zbornik radova o Vladanu Desnici*, Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta”, Zagreb 2004.). Godine 2004. utemeljen je u Zavodu za hrvatsku povijest i „kolaborativni projekt” *Mostovi/Bridges: Revitalizacija Kule Janković Stojana i područja sela Islam Grčki, Islam Latinski i Kašić* s ciljem da za realizaciju svojih zahtjevnih projektnih zadataka osigura sredstva iz europskih izvora.

⁹ Drago ROKSANDIĆ, „Kula Jankovića”, *Prosvjeta*, br. 55 (665), Zagreb 2003., str. 29–31; ISTI, „Program društveno-humanističkih i kulturoloških istraživanja *Desničini susreti*. Prijedlog. Zagreb, 20. studenog 2005.“, u: Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina

od dokumenta iz 1989. godine ovom je prilikom u prijedlogu bila istaknuta potreba da se u „novoj povijesnoj situaciji” ... „obnovljeni ‘Desničini susreti’ ukorijene u kritičkoj kulturi povijesnog mišljenja”, dosljednije orijentiranoj „prema interdisciplinarnim i transdisciplinarnim komparativnohistorijskim i interkulturalnim istraživanjima hrvatsko-srpskih/srpsko-hrvatskih odnosa u europskim regionalnim kontekstima”. Prijedlog je dobio punu podršku u Zavodu za hrvatsku povijest, tj. na Odsjeku za povijest, ali je mnogo teže išlo s formalnim definiranjem naravi Programa, institucionalnim umrežavanjima i napose s financiranjem. Ključni je problem bio nepostojanje državne politike podrške većinsko-manjinskim inter- i transkulturalno usmjerenim dugoročnim istraživačkim i primijenjenim programima. Nije postojao ključ za institucionaliziranu programsku „kolaborativnost” na državnoj razini.

Bilo je nezamislivo u to doba obnavljati *Desničine susrete*, a ne sudjelovati u obnavljanju Kule Stojana Jankovića i selâ Islam Grčki, Islam Latinski i Kašić. Presudno je bilo što su vlasnici Kule, potomci Vladana Desnice, odlučili inicirati stvaranje „Društva za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića – Mostovi”.¹⁰ Time je bio stvoren pravni subjekt koji je zakonski mogao raditi na usklađivanju privatnih i javnih interesa u procesu obnove i revitalizacije Kule.¹¹ Budući da je ova udruga imala pravo izravno sudjelovati u odlučivanju o načinima korištenja sredstava, koja su manje ili više izdašno počela pritjecati iz Ministarstva kulture i/ili iz drugih izvora, suradnja s *Desničinim susretima* bila je sve sadržajnije i praktičnija. Modelsku formu suradnje pokušalo se provjeriti na *Desničinim susretima 2006*. Htjelo se raspraviti temu iz „književne ekologije” *Pisac, sunce i stablo: krajolici u djelu Vladana Desnice* i istom prilikom održati stručnu raspravu *Ravnokotarsko raslinje i krajolici: jučer, danas, sutra*, koja bi uključivala i radionicu posvećenu problemima valorizacije

(ur.), *Desničini susreti 2005. – 2008. Zbornik radova*, Biblioteka Desničini susreti, sv. 3, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Plejada d.o.o., Zagreb 2010., str. 287–291.

¹⁰ Udruga je osnovana 21. lipnja 2006. godine. Predsjednik Udruge, dr. sc. Vladan Desnica, nedavno je sastavio vrlo instruktivnu „Promemoriju” o poslovima obnove i revitalizacije koji su obavljani i koji su u različitim fazama realizacije i/ili planiranja. Vidjeti rubriku ‘Društvo/Promemorija’ na <http://www.kulajankovica.hr/drustvo/promemorija/>.

¹¹ Uroš DESNICA, „Udruga ‘Društvo za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića – Mostovi (veljača 2013.)’”, u: Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina (ur.), *Vladan Desnica i Desničini susreti: pogled unatrag i pogled unaprijed*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije i FF press, Zagreb 2013., str. 173–174.

i revitalizacije u ratu stradalog arboretuma Kule. Htjelo se u biti na prilično zahtjevan način otvoriti problematiku međuodnosa temeljnih i primijenjenih znanstvenih istraživanja. Uspješna rasprava iz „književne ekologije” je održana, ali drugu nije bilo moguće pripremiti u kratkom vremenu, bez unaprijed osiguranih sredstava i posebno nakon neuspjeha u identifikaciji profesionalnih partnerskih institucija.

Sličnih pokušaja izravnog povezivanja znanstvenih istraživanja u *Desničinih susretima* s mogućnostima njihove primjene u obnovi i revitalizaciji Kule i seoskog okoliša više nije bilo sve do 2011. godine. Neovisno o *Desničinih susretima*, u suradnji znanstvenih projekata „Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca” i „Triplex Confinium: hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu”, prof. dr. sc. Milana Černelić s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sa suradnicima realizirala je vrlo kvalitetno istraživanje tradicijske kulture sela Islama Latinskog, Islama Grčkog, Kašića i Podgradine, koje je objavljeno u knjižnom obliku u Biblioteci Desničini susreti.¹² Ta knjiga kao i knjiga Ivana Basića, spomenuta u bilj. 2, još uvijek su jedva korišteni intelektualni kapital. Za očekivati je da će upotrebnost vrijednost i jedne i druge u budućnosti rasti.

Međutim, spomenuti suradnički krug s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u suradnji sa spomenutom Udrugom te s belgijskim i francuskim partnerima sudjelovao je doslovno u fizičkoj obnovi razrušene Kule, radeći u ljetnim kampovima od 2006. do 2010. godine poslove dogovorene sa zadarskim konzervatorima.¹³

Sami *Desničini susreti* razvojno su krenuli u drugom smjeru. Dobro je bilo što su inicijativu o njihovoj obnovi radno podržali Hrvatsko društvo pisaca, Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta” te, ubrzo nakon toga, i Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. *Ad hoc* dogovorene formule funkcioniranja *Desničinih susreta* 2005. godine djelatne su i danas, jamčeći njihov kontinuitet, ali ne i stabilne uvjete razvoja. *Desničine susrete* drže isključivo dobra volja i nadasve entuzijazam onih koji su im na različite načine privrženi sada već skoro čitavo desetljeće.

¹² Istraživanje je objavljeno kao drugi svezak Biblioteke Desničini susreti Centra za komparativnohistorijske i interkulturne studije: Milana ČERNELIĆ i Marijeta RAJKOVIĆ (ur.), *Zapisi iz gornjih Ravnih kotara. Etnološki, povijesni i muzeološki prilozi o Islamu Latinskom, Islamu Grčkom, Kašiću i Podgradini*, FF press, Zagreb 2010.

¹³ Vidjeti: *Dijalog s povodom* 5, str. 97–99.

Nakon vrlo uspješnog zajedničkog obilježavanja 100. obljetnice rođenja Vladana Desnice 2005. godine u Zagrebu i Islamu Grčkom bilo je jasno da interes za opus Vladana Desnice neće trebati održavati metodama (metaforički) „umjetnog disanja” te da neće biti potrebno forsirati iz godine u godinu rasprave s njime u vezi koje bi prije ili kasnije imale različite kanonizacijske učinke u hrvatskoj i srpskoj kulturi.¹⁴ Postalo je isto tako jasno da je još uvijek prerano očekivati rigoroznija i sustavnija komparativnohistorijska i interkulturna istraživanja hrvatsko-srpskih/srpsko-hrvatskih kontroverzi u Hrvatskoj i/ili izvan njezinih granica.¹⁵ Nasuprot tome, shvativši koliko je Vladan Desnica literarno živ pisac te koliko je društvenih i kulturnih pitanja koja su na različite načine bila predmet njegove intelektualne refleksije, a koja su danas nerijetko čak i dobila na aktualnosti, godine 2006./2007. radno su dogovorene koncepcijske promjene koje su *Desničine susrete* usmjeravale sve do 2013. godine: prvo, dogovoreno je da oni budu mjesto dijaloga o aktualnim pitanjima koja je moguće izvesti iz Desničina opusa i iskustva; drugo, dogovoreno je da dijalozi ne budu ograničeni na intelektualce iz Hrvatske i Srbije; treće, dogovoreno je da budu mjesto gdje će se podržavati inovativne odnosno kreativne pristupe otvorenim pitanjima rasprave. Tako se i došlo do „velikih tema”, koje su iz godine u godinu, od rujna do rujna, angažirale niz vrsnih znalaca, ali i motiviranih mladih istraživača: *Pripadnost kulturi – kultura pripadanja* (2007. i 2008.), *Intelektualci i vlast, 1945–1954.* (2009.), *Ideologija vlasti i ideologičnost teksta* (2010.), *Intelektualci i rat, 1939–1947.* (2011. i 2012.) te *Intelektualac danas* (2013.).

Svaki *Desničini susreti* završavali su treći dan rada u Kuli u Islamu Grčkom, tako da se u njoj počelo sustjecati ne malo ljudi koji ranije vjerojatno nisu mogli ni pomišljati da bi se tamo mogli zateći.¹⁶ Svaki skup je pripremala (bar

¹⁴ U Beogradu je Desničina 100. obljetnica bila obilježena većim brojem kulturnih zbivanja.

¹⁵ Ipak ne bi trebalo previdati postignute rezultate jer su beziznimno jedinstveni u svom području: *Dijalog s povodom 1: „Srbi među europskim narodima”* Sime Ćirkovića i Drage Roksandića (Zagreb, 2009.), *Colloquia 1: Hrvatsko-srpski znanstveni kolokvij „Hrvati i Srbi u Habsburškoj Monarhiji u 18. stoljeću: interkulturni aspekti ‘prosvijećene’ modernizacije”* (Zagreb, 2011.); *Colloquia 3: Vojna krajina u suvremenoj historiografiji* (Zagreb, 2012.) i *Colloquia 4: Znanstveni kolokvij „Što se uistinu dogodilo u glinskoj srpskopравoslavnoj crkvi između 29/30. srpnja i 4/5. kolovoza 1941.: svjedočanstva i kultura sjećanja”* (Zagreb, 2012.). Vidjeti str. 45–47, 61–62, 66–67 i 68–70 ovog izdanja.

¹⁶ *Dijalog s povodom 5*, str. 195–201.

dijelom) druga skupina ljudi, većeg i manjeg iskustva.¹⁷ Pored najiskusnijih u njoj je uvijek bilo i najmlađih, tj. doktoranada. Time su bili polučeni sinergijski učinci koji su *Desničinih susretima* osigurali samoodrživost, a da smisao za inovativnost nikada nije bio izgubljen.¹⁸

U razdoblju od 2005. do 2013. godine najveći je izazov postalo, prvo, kako osigurati da što je moguće više priopćenja bude pretvoreno u znanstvene članke ili eseje i, drugo, kako osigurati da budu objavljeni u izdanjima i serijama koji će trajnije osigurati prepoznatljivost rezultata dijaloške kulture *Desničinih susreta*. Nenadomjestivi su pritom bili nakladnici FF press i Plejada d.o.o., odnosno kolege Boris Bui i Ilija Ranić. Međutim, bez samozatajne uredničke suradnje kolegice Ivane Cvijović Javorina teško da bi bilo Biblioteke Desničini susreti.¹⁹ Članci objavljeni u zbornicima 2011. i 2012. pojedinačno su recenzirani s dvije recenzije, što znači da su se u oba slučaja *Desničini susreti* pretvorili u cjelogodišnji program! Riječ je o intenzitetu i kvaliteti uredničkog i suradničkog rada u širokom krugu sudionika koji doista nisu uobičajeni u sličnim prilikama.

Kritičko vrednovanje iskustva *Desničinih susreta* i Biblioteke Desničini susreti konceptijski je otvorilo prostor za druge knjižne serije Centra za komparativnohistorijske i interkulturne studije. To se prije svega odnosi na seriju Dijalog s povodom.²⁰ U izvještajnom razdoblju izdvajaju se tri naslova. Prvi je četvrti svezak Dijaloga s povodom *Putujući između centra i margina*, koji su Nikolina i Filip Šimetin Šegvić realizirali 2012. godine u suradnji s Natalie Zemon Davis, jednom od najkreativnijih povjesničarki danas. Iako *Intelektualna historija*, koju je 2013. godine priredio kolega Branimir Janković, asistent na Odsjeku za povijest, kao šesti svezak Dijaloga s povodom, ima, pored ostalog, svoja izvorišta u raspravama na intelektualnohistorijske teme u *Desničinih susretima* u posljednjih nekoliko godina, riječ je o autorski profiliranom radu. Sedmi svezak Dijaloga s povodom, objavljen 2013. godine, posvećen je Marcu Ferrou, živom klasiku filma i povijesti (*Slika u povijesti*,

¹⁷ Ključne su bile odgovornosti tajnika Pripremnog odbora. Kolega Branimir Janković bio je tajnik 2011. i 2012. godine, a kolegica Nikolina Šimetin Šegvić te kolega Filip Šimetin Šegvić 2013. godine.

¹⁸ O tome svjedoče programske knjižice koje se za svaki skup redovito pripremaju od 2009. godine nadalje. Vidjeti str. 71–76 ovog izdanja.

¹⁹ Vidjeti str. 23–42 ovog izdanja. Time ne želim devalvirati vlastiti udio u radu na zbornicima radova, ali ga nikako ne bih htio precijeniti.

²⁰ Vidjeti str. 45–60 ovog izdanja.

povijest u slici: „pokretna historija” Tomislava Brandolice, Marka Lovrića i Filipa Šimetina Šegvića) itd. Drugim riječima, Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije je s *Desničinim susretima* kao svojom sastavnicom aktivni poticatelj istraživačkih, raspravnih i obrazovnih inovacija s višestrukim daljnjim implikacijama. Time se „odozdo”, tj. radno stvara i fakultetski Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije, koji je od konca 2012. godine i formalno postao ustrojbeni jedinicu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i koji bi i u budućnosti, kao što je to i dosad bio slučaj, mogao biti jedan od fakultetskih i sveučilišnih pokretača i nositelja programskih sadržaja Međunarodnog sveučilišnog centra u Kuli.

Izdavački projekti u funkciji unapređivanja dijaloške kulture, inter- i transgeneracijske komunikacije, inovacija u kulturi kritičkog mišljenja i iznalaženja novih oblika posredovanja znanja itd., sve to otvara nove šanse za održivu obnovu Kule u budućnosti. Sljedeći su korak konkretna programiranja poželjnih sadržaja u Kuli, napose u Međunarodnom sveučilišnom centru u osnivanju.²¹

Što je više odmicala fizička obnova Kule sve je aktualnije postajalo pitanje kako osigurati njezinu dugoročniju revitalizaciju. Uspješan razvoj *Desničinih susreta* zaoštrio je sa svoje strane pitanje kako osigurati da Kula prestane biti mjesto manje-više jednokratne vizite trećeg dana održavanja skupa. Nemoguće je na ovom mjestu rekapitulirati što je sve kada i kako bilo predmet razmjena mišljenja, prijedloga, rasprava itd., a nije ni potrebno. Budući da su odgovorni iz Ministarstva kulture u različitim prilikama u osnovi kazivali isto, tj. da će ulaganja u Kulu poslije obnove spomenički zaštićene jezgre ovisiti o tome što će se sve u Kuli dešavati i koliko će ti programi biti u vezi s javnim potrebama, nužno se postavljalo pitanje izbora javnog „strateškog partnera”.

Osobno sam već 1989. godine bio mišljenja da *Desničini susreti* trebaju biti jezgra dugoročnog programa koji se neće realizirati samo u Zagrebu već u nekom sveučilišnom aranžmanu i u Kuli Stojana Jankovića u Islamu Grčkom. Međutim, tek 2008. godine postalo mi je jasno da je jedino dugoročnije rješenje za njezinu revitalizaciju otvaranje zagrebačko-zadarskog Međunarodnog sveučilišnog centra u dijelu Kule koji će biti specijaliziran za društveno-humanističke i kulturološke te ekološke discipline, s posebnim interesom za komparativne metode i metode „nove kulturne historije”. Time bi se osigurali uvjeti dugoročne održivosti *Desničinih susreta* u okviru mnogovrsnih istraživačkih i obrazovnih programa na najvišoj sveučilišnoj razini, koji će se uvijek iznova suočavati s iza-

²¹ Do zaključenja ovog projekta takav će prijedlog biti i pripremljen i kritički provjeren.

zovom primjenjivosti u ljudskoj svakodnevici, tj. s ključnom relacijom „kultura – održivi razvoj”.²² Odluka rektora Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Alekse Bjeliša, da s vlasnicima Kule 29. listopada 2009. godine potpiše sporazum o 30-godišnjem korištenju dijela Kule za potrebe Međunarodnog sveučilišnog centra bila je odlučujući iskorak u tom smjeru. Odluka je bila tim važnija što je bila usuglašena s rektorom Sveučilišta u Zadru, prof. dr. sc. Antom Uglešićem.

U posljednje vrijeme se aktualiziralo pitanje povratka sačuvanih pokretnih kulturnih dobara, pohranjenih na različitim stranama posljednjih dvadesetak godina. Velikim dijelom se radi o dragocjenim zbirkama (ponajprije arhivalije, ikone itd.) koje su u Kuli postupno nastajale od konca 17. i početka 18. stoljeća.²³ Namjera je vlasnika, pored ostalog, smjestiti u Kuli knjižnice koje su u njoj isto tako gradualno nastajale od 18. stoljeća nadalje, a napose integrirati zagrebačku knjižnicu Vladana Desnice u jedinstven knjižni fond u Kuli. Ukoliko bi i arhivistički sređena rukopisna ostavština Vladana Desnice mogla biti smještena u Kuli te postati dostupna za korištenje pod uvjetima koji su uobičajeni u radu institucionaliziranih rukopisnih zbirki, Međunarodni sveučilišni centar u Kuli bi mogao razviti mnoštvo konkurentnih programa u međunarodnoj akademskoj zajednici.

Kula je dvadesetak kilometara udaljena od Sveučilišta u Zadru ili od Znanstvene knjižnice i Gradske knjižnice u Zadru te, što je posebno važno istaći, od zadarskoga Državnog arhiva. Desetak kilometara je udaljena od zemuničke zračne luke. Nepuna tri kilometra je udaljena od autoceste Zagreb – Zadar – Split itd. Kulturna baština Kule Stojana Jankovića, Islama Grčkog i Islama Latinskog kao i šireg subregionalnog areala u neposrednoj blizini Zadra toliko je bogata i toliko je distinktivna da već sama po sebi može biti izazovni društveno-humanistički i kulturološki „laboratorij”, a time dodatno i jamstvo održivosti projekta Međunarodnog sveučilišnog centra.²⁴

Stjecaj je različitih okolnosti da su se različite inicijative u vezi s Međunarodnim sveučilišnim centrom u Kuli podudarile s brigom Sveučilišta u Za-

²² Drago ROKSANDIĆ, „Prijedlog za utemeljenje Međunarodnog sveučilišnog centra ‘Vladan Desnica’ u Jankovića Dvorima u Islamu Grčkom (Stanje prijedloga 14. rujna 2008.)”, u: *Desnićini susreti 2005.–2008. Zbornik radova*, str. 300–302.

²³ U pripremi za tisak je vrlo opsežan i bogato ilustriran analitički inventar pokretnih kulturnih dobara u Kuli Stojana Jankovića. O njegovu sadržaju nemoguće je detaljnije govoriti dok ne bude objavljen.

²⁴ Veliki je hendikep što se posljedice rata još uvijek osjećaju na mnoštvo načina u oba Islama, a naročito u Islamu Grčkom. Međutim, stanje se postupno ipak poboljšava iz godine u godinu i nije teško anticipirati stanje koje će biti kvalitativno drugačije.

grebu za razvoj mreže zagrebačkih sveučilišnih centara u Hrvatskoj. *Spiritus movens* i odgovorni prorektor je prof. dr. sc. Bojan Baletić. Zahvaljujući prije svega njegovu razumijevanju kao i podršci rektora Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Aleksi Bjelišu, 2009. godine bio je potpisan spomenuti sporazum s vlasnicima Kule, ali je bila konstituirana i ekipa stručnjaka s Agronomskog fakulteta, Arhitektonskog fakulteta, Geodetskog fakulteta i s Filozofskog fakulteta. Ona je u suradnji s Udrugom pripremila projekt „Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska akademska zajednica”, koji je dobio sredstva sveučilišnog Fonda za razvoj za izradu dokumentacije nužne za aplikacije za različite europske fondove.²⁵

Time je postalo moguće kvalificirano se uključiti u projekt o kojem je ovom prilikom ponajprije riječ “Janković Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region”. Niz spomenutih djelatnosti *Desničinih susreta* ili s njima u vezi u 2012. i 2013. godini financiran je dijelom ili u cijelosti iz sredstava ovog projekta. Neke nisu ni spomenute, a vrlo su važne za budućnost *Desničinih susreta*, kao što su primjerice izložbe posvećene Vladanu Desnici i Kuli Stojana Jankovića u Gradskoj knjižnici u Zadru i u Znanstvenoj knjižnici u Zadru u rujnu 2013. godine.²⁶ Dakle, s više su stajališta *Desničini susreti* i Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije u posljednje dvije godine ušli u novu fazu razvitka i time se više nego u prethodnom razdoblju kapacitirali za kvalitetnije doprinose održivijoj revitalizaciji Kule.

Kula Stojana Jankovića najkasnije od *conte* Ilije Jankovića (1818.–1874.) pa do Vladana Desnice – o njegovim potomcima da ne govorim – dala je četiri generacije ljudi koji su bili i „spisatelji” i „čitatelji”, u svakom slučaju kulturni akteri na hrvatskom i srpskom, talijanskom i francuskom, ruskom, a u posljednje dvije generacije i na njemačkom jeziku. S druge strane, nikada se u Kuli nije prestalo živjeti u svjetovima oralne kulture, čak ni sada kada u njezinu ruralnom okolišu jedva da ima starosjedilaca koji nisu promijenili način svog života. Iz opreka jednoga spram drugog, koje su neupitno mnoštvo puta bile vrlo važne u ljudskim svakodnevicama u Kuli i oko Kule, kumulirana su brojna ljudska iskustva. Ne bi smjela biti potpuno zaboravljena.

²⁵ Vidjeti projektnu dokumentaciju na <http://kula-jankovica.unizg.hr/> na poveznici „Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom”.

²⁶ Vidjeti .pdf dokumentaciju izložbe u Gradskoj knjižnici u Zadru na <http://kula-jankovica.unizg.hr/>.

Transformacija morlačkih serdara u sofisticirane intelektualce nigdje u hrvatskoj kulturi nije podrobnije i kritičnije ispitan fenomen, iako je riječ o fenomenu čija je važnost danas vjerojatno jasnija u javnosti nego ikada prije. Povijest Kule u 18., 19. i 20. stoljeću je i rodna povijest, čiji su akteri, pored ostalih, jake ženske osobnosti, često inovjerne, često podrijetlom iz drugih podneblja (Boka, Hvar itd.).

Sažeto rečeno, održiva obnova Kule nerazlučiva je od autentičnog interesa za njezine žitelje, njihove kulture svakodnevice, stvaralačke uspjehe i neuspjehe, uspone i padove. Takvom održivom revitalizacijom Kule, prije ili kasnije, susrest će se Vladan Desnica kao njezin žitelj i Vladan Desnica kao njezin književni posredovatelj prema horizontima univerzalnog. Držim da je to najveći izazov *Desničinih susreta* u budućnosti kada je riječ o Kuli kao transgeneracijskom mjestu sjećanja, ali i mjestu obitavanja svake nove generacija Jankovića i Desnica. Kula je za Vladana Desnicu bila i njegov dom, ali i spomenik kulture kojemu je mukotrpno pokušavao osigurati zaštićeni status i, istovremeno, učiniti ga otvorenim javnim dobrom. Desnica je s jedne strane živio u grču memorijalizacije baštine Kule, a kao stvaralac koji je velik dio svog opusa stvorio u Kuli, u grču kritičke refleksije nad njezinom baštinom. No Kula je za njega bila mnogo više od toga. Vladan Desnica je u Kuli počeo živjeti – a ne samo ladanjski dolaziti u nju – ratne 1942. godine. On je tada, godinu dana nakon smrti oca dr. Uroša Desnice 13. srpnja 1941. godine, postao njezin branitelj, gospodarstvenik na njezinu posjedu, revizor njezina nasljeđa, kolekcionar. Njihove su se „sudbine” tada bile isplele na način koji još uvijek izmiče pouzdanijim uvidima. U održivu obnovu Kule morao bi biti ugrađen i taj napor.

Pripremajući ovaj tekst proučio sam nekoliko internetskih portala posvećenih „mjestima sjećanja” u vezi s velikim piscima različitih kulturnih pripadnosti. Predlažem i svakom čitatelju ovog rada da pogleda *John Ruskin Memorial* (Friars Crag, Derwentwater, Keswick, Engleska).²⁷ Može pogledati i *The Yeats Society*.²⁸ Na stranu sva temeljna pitanja kulture sjećanja u ova dva slučaja – očito je da se u oba primjera kultura sjećanja na velike stvaraocce, pored ostalog, mnogostruko isplati.

Zagreb, 12. siječnja 2014.

²⁷ http://www.beautifulengland.net/photos/index.php/Cumbria_001/Derwentwater-Keswick/johnruskinmemorialfriarscragderwentwaterkeswick

²⁸ <http://www.yeatsociety.com/>

**KATALOG IZDANJA
CENTRA ZA KOMPARATIVNOHISTORIJSKE
I INTERKULTURNE STUDIJE**

BIBLIOTEKA DESNIČINI SUSRETI

OD *DOMUS EPISCOPI* DO KULE JANKOVIĆA

Prostorni razvoj Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom

Autor: *Ivan Basić*

Urednik: *Drago Rokсандić*

Godina izdanja: 2010.

Broj stranica: 87

Format: 170 x 240

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-364-7

Cijena: 40,00 kn

Kula Stojana Jankovića u Islamu Grčkom u fenomenima svoga dugog povijesnog trajanja baštini vrlo divergentna čitanja pa i apro-prijacije. Time se otvara velik broj pitanja njezinih civilizacijskih i kulturnih stečevina u ponekad veoma složenim kontekstima. Ova knjiga nudi odgovore na neka od njih. U slučaju Kule istraživački se nikada ne bi smjelo previdjeti da se radi o objektu izrazite arhitektonske, ali i kulturne slojevitosti, čije je kontinuitete i povijesne rezove moguće pomno iščitati i rekonstruirati jedino kritičkim preispitivanjem konteksta, poduprtim poznavanjem svih dostu-

„Djelo se može okarakterizirati kao izvoran autorov doprinos poznavanju ne samo građevinskog sklopa koji je u središtu interesa, već i dublje prošlosti naselja na kojem je nastao, posebice kroz srednji vijek i razdoblje tursko-mletačkih ratova tijekom 16. i 17. stoljeća. Time je izravno doprinio poznavanju mikroregije i samog građevinskog sklopa. O problemu je i ranije pisano, a tiskana je i relevantna izvorna arhivska građa koju je autor znatno koristio i uspješno interpretirao, usvajajući pritom već ranija vrijedna rješenja. Djelo će bez svake sumnje pronaći svoju čitalačku publiku, ne samo u lokalnom okruženju spomenika o kojem je riječ, već kod onih koji obrađuju srednjovjekovnu i novovjekovnu povijest južne Hrvatske.”

prof. dr. sc. Nikola Jakšić
(iz recenzije)

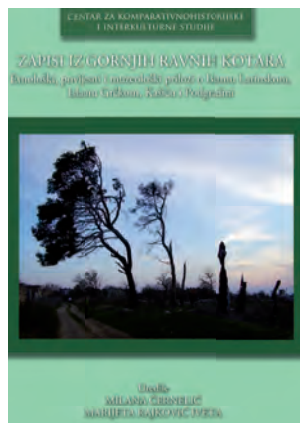
pnih vrela. Kule ovoga tipa su – ne samo u arhitektonskom pogledu – kvalitativno nova pojava ranoga novog vijeka, strukturalno drugačija u odnosu na istovrsne utvrde srednjovjekovnog razdoblja. Tim je začudnije što kao korpus kule dalmatinskoga zaleđa nisu dostojno istražene, iako konstituiraju respektabilnu baštinu i bitne su za cjelinu regionalne, dalmatinske i hrvatske kulturne baštine uopće. U središtu je interesa knjige iz svih ovih razloga ne samo građevinski sklop Kule, već i dublja prošlost naselja i mikroregije na kojima je taj sklop konfiguriran, poglavito kroz srednji vijek i razdoblje osmansko-mletačkih sukoba tijekom 16. i 17. stoljeća. Knjigu su recenzirali prof. dr. sc. Drago Roksandić (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) i prof. dr. sc. Nikola Jakšić (Odjel za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru). Knjiga sadrži i sažetak na francuskom jeziku dr. sc. Nataše Desnica-Žerjavić „De la *domus episcopi* au château Janković: L'évolution de l'espace du château Janković” (str. 70–73) te opsežnu bibliografiju (str. 74–87). Realizirana je u suradnji sa Znanstvenim projektom „Triplex Confinium: hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu”.

„Kolega Ivan Basić napisao je studiju kojoj je s erudijske strane teško prigovarati, čak i kad je riječ o istraživački najmanje poznatim pitanjima, a s druge strane, vrlo je koncizno oblikovao problematiku Kule kao kulturnohistorijskog kompleksa u ekohistorijskom kontekstu. Najvećom vrijednošću u njegovoj interpretaciji smatram to što je uspio razlučiti epohalne „rezove” u njezinoj povijesti od onoga što njezinu baštinu čini povijesno nedjeljivom. Nije sporno da će uvidi u nova vrela omogućiti da se o Kuli mnogo toga novog kaže pa štošta i možda donekle drugačije vrednuje, ali je još manje sporno da će ova studija u svim tim budućim prinosima imati temeljnu referentnu težinu.”

prof. dr. sc. Drago Roksandić
(iz recenzije)

ZAPISI IZ GORNJIH RAVNIH KOTARA

Etnološki, povijesni i muzeološki prilozi o Islamu Latinskom, Islamu Grčkom, Kašiću i Podgradini

Urednice: *Milana Černelić i Marijeta Rajković Iveta*
Godina izdanja: 2010.

Broj stranica: 377

Format: 170 x 240

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju i FF press*

ISBN: 978-953-175-299-2

Cijena: 140,00 kn

Zbornik je ogledni primjerak kvalitetno osmišljene i izvedene istraživački usmjerene interdisciplinarne terenske nastave mladih istraživača – studenata Filozofskog fakulteta – pod vodstvom mentorica, ujedno i urednica Zbornika. Zbornik sadrži radove iz područja etnologije i kulturne antropologije, povijesti i muzeologije. Sadrži 12 članaka, od čega je 10 nastalo na temelju sustavnih terenskih istraživanja. Njegov je cilj povezati pristupe i metode navedenih disciplina.

Boraveći i radeći u ratom teško stradalim selima, autori radova intervjuirali su lokalno stanovništvo. Razgovarali su sa šezdestak ljudi u njihovim domovima i snimili oko 250 sati audio zapisa. Istovremeno su snimili oko 320 fotografija materijalne tradicijske i suvremene kulture. Nakon

„Ovaj rukopis ukazuje na to da su autori nakon teorijskih i metodoloških priprema prikupili, obradili i analizirali i interpretirali relevantnu literaturu i obilatu građu koju su skupili terenskim istraživanjima. Svaka pojedina tema sagledana je u povijesnom i prostornom kontekstu. Tekstovi su uobličeni, metodički i sustavno povezani s građom i vlastitim opservacijama. Tradicijska kultura i povijest nisu prezentirani kao okamenjena slika i uspomena na davne dane, nego su logično i argumentirano povezani sa suvremenosti. Upravo zbog toga rukopis ove monografije na sretan način povezuje znanstvene spoznaje s pragmatičnim ciljevima današnje svakodnevice. ... ova bi knjiga našla širok krug čitatelja i korisnika: od znanstvenika, studenata, gospodarstvenika, kulturnih djelatnika te naravno stanovnika istraživanog područja.”

prof. dr. sc. Jadranka Grbić Jakopović
 (iz recenzije)

povrataka u Zagreb uslijedio je opsežan studijski i arhivski rad. Uvršteni članci su rezultat cijelog radnog procesa.

Zbornik donosi obilje novih znanstvenih spoznaja o Ravnim kotarima, a pisan je tako da se prikazani rezultati mogu primijeniti u revitalizaciji ovoga područja osnivanjem (eko)zavičajnog muzeja u Kuli Stojana Jankovića, uklaпанjem u ponudu kulturnog turizma i samozapošljavanjem lokalnog stanovništva.

Knjigu su recenzirale prof. dr. sc. Jadranka Grbić Jakopović (Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) i doc. dr. sc. Nataša Štefanec (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). Zbornik je realiziran u suradnji sa znanstvenim projektima „Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca” i „Triplex Confinium: hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu”.

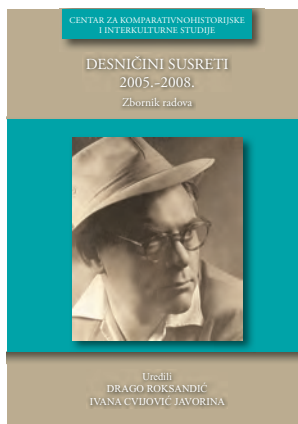
Sadržaj: **Milana Černelić/Marijeta Rajković Iveta** (Zagreb), Uvod. Zapisi iz gornjih Ravnih kotara. Etnološki, povijesni i muzeološki prilozi o Islamu Latinskom, Islamu Grčkom, Kašiću i Podgradini (str. 7–25), **Olga Diklić/Tea Mayhew** (Rijeka), Mletački katastar iz 1709. godine za Rupalj, Islam Latinski i Islam Grčki (str. 27–48), **Martina Krivić Lekić** (Bjelovar), Toponimija Islama Grčkog, Islama Latinskog i Kašića (str. 49–62), **Stipe Kljaić** (Zagreb), Mletački katastar iz 1709. godine i suvremena onomastika kao izvori za ekohistorijsku i sociodemografsku sliku Islama Latinskog i Grčkog (str. 63–72), **Sanja Lončar** (Zagreb), Prilozi poznavanju ruralnog graditeljstva i kulture stanovanja (str. 73–176), **Mura Kokotović** (Zagreb), Maslinarstvo (str. 177–210), **Mura Kokotović** (Zagreb), Tradicija lova i lovnog turizma (str. 211–222), **Tamara Nikolić** (Pazin), Poljoprivreda, opskrba vodom i navodnjavanje (str. 223–254), **Ivan Galić/Milana Černelić** (Zagreb), Pregled godišnjih običaja (str. 255–300), **Valentina Bačac** (Zagreb), Tradicijska prehrana (str. 301–334), **Sanja Galović** (Virovitica), Tradicijska medicina, vjetrovanja u nadnaravna bića, porođaj i higijena (str. 335–366), **Darko Babić** (Zagreb), Muzeološki rakurs: ekomuzeji (str. 367–377).

„Višegodišnji sustavni terenski i znanstveno-istraživački rad iz kojega proizlazi ovaj zbornik, značajan je doprinos znanosti (...). Zbornik ima nekoliko izvornih doprinosa: prvo, radovi okupljeni u ovome zborniku donose niz novih spoznaja o tom, dosad slabo istraženom, dijelu Hrvatske; drugo, ovaj zbornik znanstvenih radova rezultat je mentorski osmišljenog i vođenog istraživačkog rada vrlo mladih istraživača; treće, uglavnom dvopredmetni studenti svojom su spremnošću na timski rad i suradnju pridonijeli nastojanju mentorica da ovaj zbornik bude znatan doprinos novim, interdisciplinarno koncipiranim, spoznajama o tradicijskoj kulturi i povijesti Ravnih kotara.”

doc. dr. sc. Nataša Štefanec
(iz recenzije)

DESNIČINI SUSRETI 2005. – 2008.

Zbornik radova

Urednici: *Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina*

Godina izdanja: 2010.

Broj stranica: 313

Format: 170 x 240

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije i Plejada d.o.o.*

ISBN: 978-953-56047-7-8

Cijena: 140,00 kn

Desničini susreti 2005. – 2008. Zbornik radova sadrži 23 članka književnih teoretičara, kritičara, povjesničara, povjesničara književnosti, sociologa i antropologa kulture, nastalih na temelju priopćenja sa znanstvenih skupova *Desničini susreti* održanih od 2005. do 2008. godine. U skladu s dogovorenom programskom orijentacijom, *Desničini susreti* su iz godine u godinu mijenjali temu svojih rasprava, nastojeći uvijek iznova otvarati pitanja koja su imanentna opusu Vladana Desnice, a istovremeno i aktualna u „sadašnjem vremenu”. Suradnici iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine i Srbije osigurali su ovakvoj orijentaciji inicijalnu regionalnu prepoznatljivost.

Nakon što je 2005. na *Desničinim susretima* prigodnim programom obilježena stota obljetnica rođenja književnika Vladana Desnice, 2006. godine raspravljalo se na temu iz „književne ekologije” – „Sunce,

„... ovdje se radi o pionirskom djelu koje može poslužiti u više svrha. Ono donosi važne nove spoznaje i interpretacije književnoga djela Vladana Desnice, a osim toga, donosi važne smjernice za suvremena istraživanja problema identiteta i utjecaja društveno-političkih i kulturnih procesa na njegovu genezu i manifestacije. No, možda je ovaj zbornik još vrjedniji kao poticaj za unaprjeđenje znanosti o književnosti u čitavoj regiji, za deideologizaciju književnosti i njene interpretacije, te nadasve kao poziv na uvažavanje i poštivanje razlika među etničkim, jezičnim i ostalim grupama, u kojemu povjesničari književnosti i ostali društveno-humanistički znanstvenici trebaju imati važnu ulogu.”

Boris Blažina

(iz prikaza, *Radovi zavoda za hrvatsku povijest*, 43/2011., br. 1, str. 498)

stablo i pisac: krajolici u opusu Vladana Desnice". Teme članaka nisu međutim ograničene na pejzaž u Desničinim djelima, već se pojedini autori bave i problemom pejzaža u modernoj prozi općenito.

Zajednička tema 2007. i 2008. godine bila je „Pripadnost kulturi – kultura pripadanja". Sukladno svojoj temeljnoj programskoj orijentaciji s fokusom na kritičkoj refleksiji fenomena kulture i kulturalnosti iz komparatističkoga očista, *Desničini susreti* u okviru zadane teme nastojali su iz inter- odnosno transdisciplinarne perspektive propitati proturječan i često konfliktan proces (de)konstruiranja kulturnih formi i normi, reprezentacija i praksi u hrvatskom i širem južnoslavenskom transkulturacijskom prostoru u modernom i postmodernom razdoblju (18. –21. stoljeće). Identitet, inkluzija i ekskluzija, stvaranje percepcije o „Drugome" i odnos prema „Drugome" samo su neke od obrađenih tema u ovom zborniku.

Na kraju zbornika je prilog prof. dr. sc. Drage Roksandića, voditelja *Desničinih susreta*, o nastanku, dotadašnjim aktivnostima i značenju *Desničinih susreta*. Knjiga sadržava i pozivna pisma i programe *Desničinih susreta* 2005. – 2008. godine te priloge koji daju „kontekstnu kronologiju" (program znanstvenog skupa „‘Nova Evropa' (1920–1941)" održanog 1990. godine, prijedlog Programa društveno-humanističkih i kulturoloških istraživanja *Desničini susreti* iz 2005. godine, prijedlog za utemeljenje Međunarodnoga sveučilišnog centra u Islamu Grčkom te riječ vlasnika Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom o potrebi i mogućnostima njezine revitalizacije).

Sadržaj: **Dušan Marinković** (Zagreb), Geneza jednog sukoba (str. 11–15), **Tonko Maroević** (Zagreb), Zgusnute kaplje. Pretpostavke za čitanje Desničinih stihova (str. 16–25), **Šime Pilić** (Split), Ponešto o stablu i krajoliku u prozi Vladana Desnice (str. 26–32), **Stanislava Barać** (Beograd), Značenje pejzaža u Desničinim „Impresijama iz sjeverne Dalmacije" (str. 33–45), **Krešimir Nemec** (Zagreb), Prokletstvo zaborava. Neki problemi hrvatske književne historiografije nakon raspada Jugoslavije (str. 46–57), **Marina Protrka** (Zagreb), Kanon i drugi. Distinktivnost i restriktivnost književnog kanona u hrvatskoj književnosti 19. stoljeća (str. 58–66), **Stanislava Barać** (Beograd), Reprezentacija žene u beogradskoj periodici iz vremena međuratne Jugoslavije (str. 67–79), **Sanjin Kodrić** (Sarajevo), Reprezentacija i skandal: *Djelidba* S. Kulenovića u kontekstu kulture pamćenja jugoslavenskog socijalizma (str. 80–99), **Marijana Bijelić** (Zagreb), Tvorba identiteta i drugosti u romanu „Baj Ganjo" Aleka Konstantinova (str. 100–109), **Maša Kolanović** (Zagreb), Kome treba „identitet"? Esejistika Dubravke Ugrešić (str. 110–118), **Ivan Majić** (Zagreb), Književnost globalizacije ili globalizacija književnosti? (str.

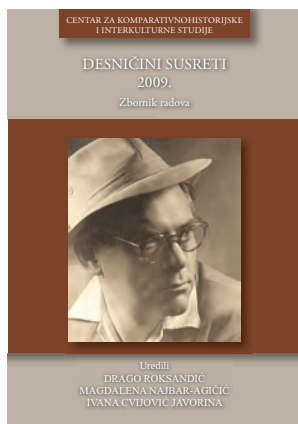
119–129), **Zvonko Kovač** (Zagreb), Dvojna pripadnost (višeprispadnost) opusa. O kulturi razgovora (metodologiji pisanja) o pripadnosti pisca (str. 130–142), **Marija Grujić** (Beograd), Usmena naracija, identitet i lična istorija. Pitanja jezičkih formi i kulturnog samoopredeljenja u publikaciji *Romkinje: Biografije starih Romkinja u Vojvodini* (str. 143–148), **Davor Dukić** (Zagreb), Nekoliko imagoloških opaski o *Zimskom ljetovanju* i „Desničinih susretima” (str. 149–156), **Ida Ljubić** (Zagreb), Devetnaestoljetne bosanske kronike: istraživačke kontroverze (str. 157–163), **Lana Molvarec** (Zagreb), Između eskapizma i nomadologije. Deleuze/Guattari i Hakim Bey u arkadiji Šoljanovih *Izdajica* (str. 164–171), **Dragan Bošković** (Beograd), Identitet roman: *Proljeća Ivana Galeba* Vladana Desnice (str. 172–178), **Zrinka Blažević** (Zagreb), Kako misliti kulturu: suvremene teorije kulture i problem kulturne razlike (str. 179–192), **Saša Božić** (Zadar), Nacionalizam u transnacionalnom prostoru: od socijalnog prostora do hiper-teritorija (str. 193–201), **Aleksandar Bošković** (Beograd), Zarobljeni identiteti: između „Balkana” i „Evrope” (str. 202–213), **Elvio Baccarini** (Rijeka), Nacionalne manjine. Multikulturalizam i jednakost (str. 214–226), **Isidora Jarić** (Beograd), Kontrakultura virtuelnih utočišta u savremenoj srpskoj prozi. Vladimir Arsenijević, Srđan Valjarević, Barbara Marković (str. 227–240), **Dušan Marinković** (Zagreb), Nove spoznaje o Vladanu Desnici (str. 241–254), **Drago Roksandić** (Zagreb), O Vladanu Desnici i „Desničinih susretima” (str. 255–282).

„(...) Zbornik koji smo ukratko prikazali odlična je sinteza rada na obnovi i novom utemeljenju *Desničinih susreta*. Da je taj rad bio uspješan, a temelji pouzdani, svedoče i sledeći skupovi koji su od 2009. do danas održani, i zbornici koji su se pojavili, ili će uskoro biti štampani. Interkulturni dijalog, pre svega hrvatskih i srpskih naučnika, tako se nastavlja, na visokom intelektualnom i civilizacijskom nivou.”

doc. dr. sc. Bojan Đorđević
(iz prikaza, *Književna istorija*, 44/2012.,
br. 146, str. 253–254)

DESNIČINI SUSRETI 2009.

Zbornik radova

Urednici: *Drago Roksandić, Magdalena Najbar-Agičić i Ivana Cvijović Javorina*

Godina izdanja: 2011.

Broj stranica: 253

Format: 170 x 240

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-400-2

Cijena: 130,00 kn

Desničini susreti 2009. Zbornik radova sadrži 19 članaka nastalih na temelju priopćenja sa znanstvenog skupa *Desničini susreti 2009.: Intelektualci i vlast, 1945–1954. godine*. Riječ je o prvom u nizu istraživačkih i izdavačkih inicijativa pod istim glavnim naslovom u okviru programa *Desničinih susreta*. Autori članaka, sveučilišni profesori i znanstvenici s područja društvenih i humanističkih znanosti iz Hrvatske, Srbije, Slovenije te Italije i Ukrajine, uglavnom na paradigmatiskim slučajevima pokazuju probleme koje je sa sobom nosilo uspostavljanje monopolne vlasti komunističkih partija u zemljama Srednjoistočne i Jugoistočne Europe. Središnja tema članaka, baziranih na iscrpnim arhivskim istraživanjima, može se podijeliti na dva dijela: sistemski stav prema intelektualcima s

„Projekt Desničinih susreta pokrenut je 1989, no stjecajem nastupajućih okolnosti održavanje znanstvenih skupova kontinuiranu tradiciju ima od 2006. godine. Dosad održani skupovi privlače pozornost svojom tematskom raznolikošću i time povezanim sudjelovanjem stručnjaka različitih disciplina, ali i važnim dolaskom brojnih kolega iz Srbije. Pomno promišljena koncepcija skupa koja se iznova izmjenjuje čini skup svake godine drugačijim i zanimljivim te time izbjegava slabosti koje prate tradicionalne skupove posvećene svake godine istoj osobi. Nakon poticajnih *Desničinih susreta* 2007. i 2008., čija je tema bila 'Pripadnost kulturi – kultura pripadanja', skup 2009. bio je posvećen odnosu intelektualaca prema vlasti te vlasti prema intelektualcima, što osim novog motrišta u kojem je moguće promatrati književnika Vladana Desnicu omogućuje i sagledavanje čitavog niza osoba intelektualnog profila koji s Desnicom dijele zajedničko poslijeratno jugoslavensko iskustvo.”

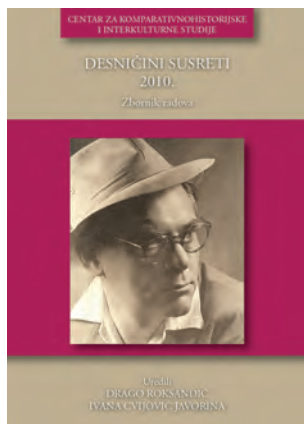
Branimir Janković
(iz prikaza, *Historijski zbornik*, 63/2010.,
br. 1, str. 378)

jedne te odnos intelektualaca prema novom ideologijskom autoritetu s druge strane. Na sudbinama pojedinih intelektualaca (Vladana Desnice, Grge Gamulina, Miroslava Krleže, Josipa Vidmara itd.) ili skupina intelektualaca (zagrebačkih i beogradskih sveučilišnih profesora) prikazana je borba ili pokušaj otpora sustavu sveobuhvatne kontrole nad svim društvenim sferama, ali i prilagodba novim društvenopolitičkim okolnostima. Raspon tema, nerijetko uz korištenje novih pristupa iskustvu vremena, čini ovaj zbornik važnim doprinosom istraživanju tog poglavlja hrvatske i europske povijesti, koje je dosad često bilo zanemarivano ili tek usputno obrađivano. Zbornik sadržava i pozivno pismo za *Desničine susrete 2009.* te program rada skupa.

Sadržaj: **Dušan Bošković** (Beograd), Intelektualci u vlasti: društveni obrasci u formativnim godinama Druge Jugoslavije (str. 9–18), **Ivo Banac** (Zagreb), Hrvatski dilasovci (str. 19–27), **Tonko Maroević** (Zagreb), Ideja socrealizma u kritičkoj praksi Grge Gamulina. Nekoliko primjera iz vrućih, militantnih godina (1945.–1952.) (str. 28–42), **Staniša Tutnjević** (Beograd), Poetika socijalističkog realizma (1942–1952): pitanje književnog (dis)kontinuiteta (str. 43–56), **Krištof Jacek Kozak** (Koper), „Mijenjanje kože” Josipa Vidmara: intelektualac i političar prije i poslije 1945. (str. 57–68), **Goran Miloradović** (Beograd), Od „sovjetskog satelita” do „američkog klina”. Politički uzroci i okolnosti podele umetnika na realiste i moderniste u Jugoslaviji pedesetih godina (str. 69–84), **Dušan Marinković** (Zagreb), Tjeskoba stvaranja i polemičko ja Vladana Desnice (str. 85–100), **Sanja Roić** (Zagreb), Dva pisca na meti kritike: Desnica i Silone (str. 101–110), **Lidija Vukčević** (Zagreb), Poetika kao izazov politici – dekonstrukcijsko Desničine diskurzivne proze (str. 111–121), **Stefano Petrungero** (Padova), Novorođena država u potrazi za poviješću (i povjesničarima) (str. 122–138), **Snježana Koren** (Zagreb), Politika povijesti i udžbenici: kako se pisala nacionalna povijest 1945.–1955. (str. 139–150), **Magdalena Najbar-Agičić** (Zagreb), Sud časti Sveučilišta u Zagrebu kao element politike vlasti prema intelektualcima nakon 1945. godine (str. 151–162), **Drago Roksandić** (Zagreb), Zagrebački Filozofski fakultet u revolucionarnoj tranziciji (1945. – 1948.) (str. 163–176), **Momčilo Mitrović** (Beograd), Prilog izučavanju suda časti na Beogradskom univerzitetu (str. 177–187), **Slobodan Selinić/Dragomir Bondžić** (Beograd), „Prećutna rehabilitacija”: vraćanje na Beogradski univerzitet nastavnika uklonjenih odlukom Suda časti posle Drugog svetskog rata (str. 188–198), **Dragomir Bondžić** (Beograd), Komunistička vlast i profesori Beogradskog univerziteta 1945–1954. (str. 199–208), **Tatjana Jukić** (Zagreb), Politika i memorija: hladni rat i vrijednost jugoslavenske revolucije (str. 209–220), **Jevgenij Paščenko** (Zagreb), Ukrajinsko pitanje u Jugoslaviji. Politički kontekst hrvatske ukrajinistike (str. 221–233), **Cvjetko Milanja** (Zagreb), O statusu intelektualaca, ili čemu intelektualci danas? (str. 234–238).

DESNIČINI SUSRETI 2010.

Zbornik radova

Urednici: *Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina*

Godina izdanja: 2011.

Broj stranica: 174

Format: 170 x 240

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije i Plejada d.o.o.*

ISBN: 978-953-7782-08-5

Cijena: 110,00 kn

Desničini susreti 2010. Zbornik radova sadrži 12 članaka nastalih na temelju priopćenja sa znanstvenog skupa *Desničini susreti 2010.: Ideologija vlasti i ideološki tekstovi*. Tematski okvir članaka slijedi temeljnu programsku orijentaciju *Desničinih susreta* s težištem na kritičkoj refleksiji fenomena kulture i kulturalnosti s komparativističkog stajališta. Autori članaka iz Hrvatske, Srbije, Slovenije te Italije i Njemačke u svojim tekstovima nastoje propitati u kojoj su mjeri svjetonazorski iskazi tadašnje pripovjedne književnosti, a prije svega Desničinih djela, bili pluralističniji od političkoga i medijskoga diskursa, kakva je bila njihova funkcija u danoj književnoj strukturi te koja su krupna pitanja – etička, estetička, društvena, politička, religijska, povijesnofilozofska – stvarala potrebu za ispravljanjem, nadmašivanjem ili negacijom vladajuće ideologije. Osim članaka zbornik sadržava i pozivno pismo za *Desničine susrete 2010.* te program rada skupa.

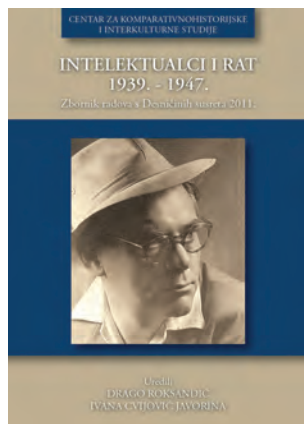
„Jednomyšljenost, autoritarna vlast ostavlja piscu neslobodu iskrene suradnje ili slobodu opasnoga nonkonformizma, ali i mogućnost da kao javna osoba podupire režim ili se o njemu ne izjašnjava, a kao stvaralac inkodira u jezik književnosti ideologeme manje ili više strane ili prikriveno suprotstavljene režimskoj ideologiji. U desetljećima kad je Desnica djelovao kao pisac nije u Hrvatskoj ni drugdje u Jugoslaviji manjkalo jednomyšljenosti, ali je bilo i intelektualističke proze, koju su, osim niza njegovih novela i njegova romana *Proljeće Ivana Galeba*, obogatila i djela mnogih poznatih pisaca u svim južnoslavenskim sredinama.”

Iz pozivnog pisma
Desničinih susreta 2010.

Sadržaj: **Zoran Kravar** (Zagreb), *Zimsko ljetovanje* Vladana Desnice pod ideološko-kritičkim lećama (str. 9–17), **Drago Roksanđić** (Zagreb), „...Pisac uvijek ima upravo onoliku slobodu stvaranja koliku sam sebi dozvoli...” (str. 18–30), **Tihomir Brajović** (Beograd), Ironija i kolektivna memorija: Desnica, Krleža, Andrić (str. 31–38), **Krištof Jacek Kozak** (Koper), Politika i etika u slovenskoj poslijeratnoj dramatici (str. 39–48), **Helena Peričić** (Zadar), Jezik ideologije i ideologija jezika u Desničinoj drami *Ljestve Jakovljeve* (str. 49–61), **Davor Dukić/Goranka Šutalo** (Zagreb), *Todesenthebung aus dem Sterbezimmer*: koncepti ideologije i vlasti u recepciji Desničinih *Proljeća Ivana Galeba* (str. 62–77), **Mihajlo Pantić** (Beograd), Desničina priča o priči (str. 78–84), **Rašid Durić** (Bochum), Intelektualistička poezija Vladana Desnice između antičkoga mimezisa, kršćanskog mysticizma i islamskoga sufizma (str. 85–100), **Luca Vaglio** (Rim), Vidovi policentrizma i problematičnosti u romanu *Zimsko ljetovanje* Vladana Desnice (str. 101–108), **Lana Molvarec** (Zagreb), Ideologija i epistemologija u Desničinih novelama (str. 109–115), **Igor Radeka** (Zadar), Pedagogija i ideologija u Hrvatskoj (str. 116–136), **Maša Kolanović** (Zagreb), Jedan roman i *Omladina na putu bratstva*. Poetika osporavanja romana *Čangi* Alojza Majetića (str. 137–159).

INTELEKTUALCI I RAT 1939. – 1947.

Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2011.

Urednici: *Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina*

Godina izdanja: 2012.

Broj stranica: 347

Format: 170 x 240

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i Plejada d.o.o.*

ISBN: 978-953-7782-16-0

Cijena: 160,00 kn

Intelektualci i rat 1939. – 1947. Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2011. sadrži 23 članka nastala na temelju priopćenja s istoimenog skupa. Uz dvadeseto stoljeće vežu se mnogi epiteti. Bilo je to „doba ekstrema”, „doba netrpeljivih”, „doba promjena”, „doba spoznaje”, ali i doba odnosno „stoljeće intelektualaca”. Pitanje o djelovanju intelektualaca u vremenu u kojem su živjeli, ali i njihovoj ulozi danas, proteklih nekoliko godina jedno je od ključnih istraživačkih pitanja *Desničinih susreta*.

Napose je razdoblje Drugoga svjetskog rata (1939. – 1947.) komprimiralo u biti svu temeljnu civilizacijsku problematiku 20. stoljeća. Njegova zastrašujuća ljudska cijena, nedoumice s kojima je započet te

„lako je za problematiziranje naslovne teme bilo u proteklom razdoblju puno prilika i povoda, s obzirom na čestu jednostranu interpretaciju Drugog svjetskog rata i revolucije, važnost i vrijednost Zbornika ogleda se upravo u prevladavanju jednostranog ideološkog tumačenja, kako iz perspektive jedne nacionalne historiografije tako i iz očista određene ideje ili iz nje izvedene ideologije. ... razvidno je da je riječ o kompleksnom, iznimno zanimljivom i izazovnom projektu (koji se s naglaskom na razne teme odvija već nekoliko godina i ovim rezultira šestom knjigom iste serije) pod krovim nazivom *Desničini susreti*, ali i koji je, ako se promatra kao izdvojena edicija, sadržajno, po metodama i rezultatima istraživanja veoma važna publikacija za više struka, a ponajviše za hrvatsku i srpsku kulturnu i intelektualnu povijest te za povijest književnosti, posebno u kod nas još deficitarnom regionalno-poredbenom i interkulturnom aspektu.”

prof. dr. sc. Zvonko Kovač
(iz recenzije)

nedoumice s kojima je završen – eksplozijama atomske bombe i sa „željeznom zavjesom” u Europi – bitno su obilježeni scijentizacijom i intelektualizacijom „totalnog rata” unutar i preko granica sučeljenih svjetonazorskih pretpostavki. Intelektualci su u tome ratu, u nepreglednom mnoštvu slučajeva, kako zagovornici, tako i protivnici rata, a nadasve – akteri i žrtve, ljudi koji se očituju i ljudi koji šute, a svi skupa, kao i svi drugi ljudi, svjedoci kraja jednoga eurocentričnog svijeta.

Autori članaka, renomirani povjesničari, teoretičari književnosti, književni kritičari, antropolozi, etnolozi i znanstvenici srodnih disciplina, ali i mladi istraživači doktorandi, dali su ilustrativne primjere različitih „intelektualnih sudbina”, otvarajući pritom brojne teme koje se na našim prostorima nerijetko „zaobilazi”. Ovi *Desničini susreti* različiti su od prethodnih i po tome što su se izrazito „internacionalizirali”. U njihovu radu sudjelovali su stručnjaci iz Hrvatske te Austrije, Belgije, Italije, Njemačke, Srbije i Rusije.

Zbornik sadržava i dva priloga. U Prilogu 1. je pretpisak djela programske knjižice *Desničinih susreta 2011.* (pozivno pismo, program rada, poziv za I. kongres kulturnih i javnih radnika Hrvatske 1944. godine). Prilog 2. donosi sjećanje Branislava Čelapa, dugogodišnjeg poznanika Vladana Desnice i direktora Izdavačko-knjižarskog poduzeća „Prosvjeta”, poduzeća koje je 1974. objavilo *Sabrana djela Vladana Desnice*. Evocirajući svoje susrete s Vladanom Desnicom, redovito u knjižari „Prosvjete” na zagrebačkom Preradovićevu trgu te iskustvo rada na *Sabranim djelima*, dao je prvorazredno svjedočanstvo za kulturu sjećanja na velikog pisca.

Svaki je članak pojedinačno recenziralo dvoje recenzenata, u pravilu jedan iz Hrvatske i jedan iz inozemstva. Objavljeni prilozi imaju kategorije izvornoga znanstvenog članka (16), prethodnog priopćenja (5) i preglednog rada (2). Zbornik u cjelini recenzirali su prof. dr. sc. Damir Agićić (Odsjek za povijest

„Radovi u zborniku imaju svoje glavne, sporedne i kolektivne junake i antijunake koji učestvuju u drami Drugog svjetskog rata, drami koja se za jedne završavala tokom njegove kulminacije, a za druge u ponekad dugo odlaganom raspletu posle rata. U značajnom broju radova istraživači su uložili trud da rasvetle i sudbine intelektualci, ali i disciplina (etnologija i etnografija), metoda (oralna istorija, narativi fikcije i znanja) i časopisa (*Žena danas*, časopisi ruskih emigranata u Srbiji, *Nova Evropa...*), ne bežeći od pokušaja da u svojim zaključcima ponude i jasne klasifikacije odnosa intelektualaca prema ratu, kao i nove odgovore na pitanja koja su bila zaobilažena ili posle dugog prevođenja u posede mitskog prihvatana sa nasleđenim i poznatim odgovorima.”

dr. sc. Željko Milanović
(iz prikaza, *Književna istorija*, 45/2013.,
br. 149, str. 323)

Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu), prof. dr. sc. Zvonko Kovač (Od-sjek za južnoslavenske jezike i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) i Velimir Visković (Leksikografski zavod Miroslav Krleža).

Sadržaj: **Snježana Banović** (Zagreb), Bela i Miroslav Krleža u NDH – vedri re-pertoar kao cijena za život (str. 9–24), **Goran Miloradović** (Beograd), Tri groba jednog pesnika. Smrt Ivana Gorana Kovačića: činjenice, interpretacije, mit (str. 25–42), **Albert Bing** (Zagreb), Josip Horvat i (Drugi svjetski) rat (str. 43–56), **Tatjana Rosić Ilić** (Beograd), *Dnevnik 1942–1951* Aleksandra Tišme: Pandorina kutija i demoni odluke (str. 57–70), **Stjepan Matković** (Zagreb), Ljubo Leontić: njegovi politički pogledi 1939.–1947. (str. 71–81), **Michael Wedekind** (Beč), Znanost i politika. Restrukturiranje Slovenije, 1939.–1945. (str. 83–96), **Drago Roksandić** (Zagreb), Prvi kongres kulturnih radnika Hrvatske (Topusko, 25.–27. lipnja 1944.): iskustvo i apropijacije (str. 97–118), **Michael Antolović** (Sombor), Evropska ili nemačka katastrofa? – Friedrich Meinecke i Drugi svetski rat (str. 119–134), **Marija Mitrović** (Trst), Partizanstvo, Revolucija, Partija (str. 135–143), **Daniel Barić** (Tours), Pisati danas u Francuskoj o intelektualcima za vrijeme Drugog svjetskog rata: izazovi historiografije i fikcije (str. 145–155), **Pieter Plas** (Gent), Etnologija i etnografija u Hrvatskoj 1939.–1947.: prema kritičkom vrednovanju djelatnosti i diskursa (str. 157–166), **Petar Macut** (Vukovar), Zimmermannova kritika režima Ante Pavelića – uzroci i posljedice (str. 167–181), **Stipe Kljajić** (Zagreb), „Nikada više Jugoslavija!”: jugoslavenstvo u vizijama hrvatskih nacionalističkih intelektualaca (str. 183–197), **Renata Jambrešić Kirin** (Zagreb), Intelektualke nakon revolucije: od partijske do zatvorske ćelije (str. 199–216), **Stanislava Barać** (Beograd), Pacifistički i antifasistički diskurs u listu *Žena danas* (1936–1941) (str. 217–231), **Ljiljana Vuletić** (Beograd), Ksenija Atanasijević: filozofkinja i rat (str. 233–241), **Martina Bitunjac** (Berlin), „Velike su naše dužnosti prema narodu”: intelektualke u *Ženskoj lozi hrvatskog ustaškog pokreta* (str. 243–253), **Ivana Cvi-jović Javorina** (Zagreb), Obiteljska sjećanja na ratne dane Vladana Desnice (str. 255–266), **Bojan Đorđević** (Beograd), Srpski intelektualci u okupaciji: od ćutnje do rezignacije (str. 267–274), **Dragomir Bondžić** (Beograd), Beogradski univerziteti profesori i Drugi svetski rat (str. 275–284), **Aleksej Timofejev** (Beograd), Društveni život ruskih emigranata u okupiranoj Rusiji (str. 285–298), **Veljko Stanić** (Beograd), „Unutrašnji autsajder”: Milan Ćurčin, *Nova Evropa* i Drugi svetski rat 1939–1941. (str. 299–308), **Ivica Matičević** (Zagreb), O ideologiji i književnosti u esejima Milivoja Magdića u *Spremnosti* (str. 309–317), **Branislav Čelap** (Zagreb), Sjećanja na Vladana Desnicu i prvo izdanje sabranih djela u izdanju „Prosvjete” (str. 335–336).

OBITELJ I SOCIJALNE PROMJENE U HRVATSKIM SELIMA (18.–20. STOLJEĆE)

Studije slučaja Bobovac i Lekenik

Autor: *Hannes Grandits*

Urednici: *Drago Rokсандić i Marijeta Rajković Iveta*

Godina izdanja: 2012.

Broj stranica: 292

Format: 170 x 240

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju i FF press*

ISBN: 978-953-175-429-3

Cijena: 120,00 kn

Prof. dr. sc. Hannes Grandits predaje i istražuje na Institutu za povijesne znanosti Sveučilišta Humboldt u Berlinu kao profesor za jugoistočnoeuropsku povijest. Ova je knjiga hrvatska verzija autorove doktorske disertacije, izvorno objavljene pod naslovom *Familie und sozialer Wandel im ländlichen Kroatien (18–20. Jahrhundert)* (Institut für Geschichte der Universität Graz, Abteilung Südosteuropäische Geschichte – Böhlau Verlag, Wien–Köln–Weimar, 2002.).

Hannes Grandits je na egzemplaran način propitao društvene promjene u Hrvatskoj, fokusirajući se na dva seoska naselja u sisačkoj okolini – jedno, Lekenik, u civilnoj, a drugo, Bobovac, u vojnokrajskoj jurisdikciji do kasnoga 19. stoljeća. Cilj monografije

„Društveni potresi kao što je ukidanje anahrone Vojne krajine, uvođenje umjetnog gnojiva, zadrugarstvo starog tipa i ono 'dobrovoljno' nakon Drugog svjetskog rata, politika na selu, iseljavanje i gastarbajterstvo, položaj na prvoj crti bojišnice u domovinskom ratu, samo su neke od tema koje čine dinamiku socijalnih promjena a koje autor znanstveno obrađuje. Prihvaćajući činjenicu da je svaki rad splet priloga mnogih, poštujući interpretaciju povijesnog trenutka kako ga vidi pojedinac, povjesničar obrađuje posao etnologa, ili kako će to sam autor reći, naslanja se na povijesno-antropološku istraživačku tradiciju. (...) Malo je ovakvih cjelovito obrađenih slika hrvatske seoske obitelji, a zahvaljujući autocenzuri i u znanosti, neka su istraživanja ostala manjkava (npr. u vrijeme socijalizma i tranzicije). Zbog svega navedenog ova je opširna studija poziv hrvatskim etnolozima i antropolozima da je pročitaju.”

dr. sc. Nives Rittig Beljak
(iz recenzije)

je, s jedne strane, egzaktno dokumentirati i interpretirati što se zbilo u dva distinktivna, a kontekstulano povezana slučaja (Lekenik vs. Sisak i Bobovac vs. Sisak) te, s druge strane, postaviti problem modelskog uopćenja problema istraživanja dugotrajnih modernizacijskih promjena u hrvatskom društvu, imajući na umu elemenarnu činjenicu da je modernizacija hrvatskog društva slučaj *multiple modernities* (mnogostruke modernosti).

Autor povezuje mikro i makro perspektivu, prikazuje interdisciplinarnu dinamiku između socijalne historije i kulturne antropologije, koristi kvantitativne i kvalitativne metode itd. U Hrvatskoj su još uvijek rijetke knjige poput ove koje „umrežavaju” više znanstvenih disciplina i istraživački sigurno, utemeljeno se kreću na više područja istraživanja (povijest svakodnevice, povijest obitelji, rodna povijest, gospodarska povijest, povijest društvene pokretljivosti, „ženska povijest” itd.). Upečatljiva je autorova interpretacija dinamike društvenih odnosa unutar pojedinih zajednica, ali i preko njihovih granica. Posebna su odlika njegova dvodimenzionalna komparativna izvođenja, tj. „vodoravna” između Lekenika i Bobovca te „okomita”, u hrvatskim makrokontekstima.

Svaki navedeni mikrokontekst, dakle, dodatnim teorijskim i metodskim izvođenjima nastoji staviti u hrvatski makrokontekst, pa i kontekste Srednje i Jugoistočne Europe. Time se broj „umreženih” pristupa i metoda u više područja istraživanja povećava, što omogućuje, primjerice, spretno povezivanje fenomena vojne povijesti i povijesti svakodnevice. Interpretacijski integrirani iskazi osobnih i obiteljskih (pri)povijesti, koji se protežu od zadnje četvrtine 19. stoljeća do šezdesetih godina 20. stoljeća, ocrtavaju primjere promjena koje su se zbivale tijekom „demografske tranzicije” u obiteljskoj i seoskoj svakodnevici kroz više generacija. Autor je sustavno „dekonstruirao” distinktivne situacije i procese

„(...) Posrijedi je izuzetno zahtjevan istraživački pothvat, kako u metodološkom pogledu, tako i u vremenskom obuhvatu.

Naime, za razliku od većine hrvatskih povjesničara koji se usmjeravaju istraživanjima pojedinih hrvatskih zemlja (Istre, Dalmacije, Banske Hrvatske, Vojne krajine), H. Grandits je hotimice uzeo u razmatranje razvoj jednog sela na civilnom prostoru Hrvatske (Lekenik) i jednog u Vojnoj krajini (Bobovac), prateći njihov razvoj i nakon ukidanja Krajine. Posrijedi su sela koja su teritorijalno blizu, u široj sisačkoj okolici, ali su od naseljavanja u 15. st. do suvremenosti prošla vrlo različit razvojni put. (...)...posrijedi (je) iznimno historiografsko djelo koje se odlikuje interdisciplinarnim pristupom, izuzetno širokim vremenskim obuhvatom te konzultiranjem ne samo relevantnih tekstualnih izvora i literature nego i obavijestima sakupljenima istraživanjem na terenu.”

prof. dr. sc. Iskra Iveljić
(iz recenzije)

do obiteljske razine, a u slučajevima kada je mogao koristiti i metode oralne historije i do razine individualizacije iskustva društvenih promjena. Knjigu su recenzirale prof. dr. sc. Iskra Iveljić (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) i dr. sc. Nives Rittig Beljak (Institut za etnologiju i folkloristiku).

Hannes Grandits bio je gost Centra za komparativnohistorijske i interkulturne studije i Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju na predstavljanju ove knjige na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u dvorani I., 23. rujna 2013. godine. Brojno slušateljstvo imalo je priliku raspravljati s autorom o njegovu istraživačkom iskustvu i posebno o načinu i tehnikama rada te, s druge strane, o relevantnosti ovog razdoblja hrvatske povijesti u europskom kontekstu.

INTELEKTUALCI I RAT 1939. – 1947.

Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2012.

Urednici: *Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina*

Godina izdanja: 2013.

Broj stranica: 584

Format: 165 x 235

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-479-8 (niz)

978-953-175-483-5 (knj. 1),

978-953-175-484-2 (knj. 2)

Cijena: 125,00 kn (knj. 1) / 125,00 kn (knj. 2)

Dvosveščani zbornik sadrži 33 članka autora iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine, Češke, Italije, Njemačke, Poljske, Slovenije i Srbije, koji su nastali na temelju priopćenja s međunarodnoga znanstvenog skupa *Desničini susreti 2012.: Intelektualci i rat 1939.–1947.* Zbornici *Desničini susreti* od ovog sveska sadržavaju i opširniji, kritički artikulirani urednički predgovor. Nastavljajući raspravu na istu temu, započetu na *Desničinim susretima 2011.*, autori na odabranim primjerima pokazuju različite odnose intelektualaca navedenog razdoblja prema ratu i ideologijama, kako protivnika tako i njihovih zagovornika. U nekim se tekstovima ujedno propituje i legitimnost korištenja samog pojma intelektualac u navedenom razdoblju i promjene u njegovom značenju. Zbog svog komparativnog pristupa kao i predmeta istraživačkih interesa i pristupa koji dosada nisu bili kritički reflektirani, zbornik doprinosi kritičkom vrednovanju intelektualne baštine razdoblja 1939. – 1947. godine te razumijevanju onih vrijednosti koje su i danas aktualne.

Autori članaka su renomirani povjesničari, teoretičari književnosti, književni kritičari, antropolozi, etnolozi i znanstvenici srodnih disciplina, ali i mladi istraživači doktorandi. Svaki je članak pojedinačno recenziralo dvoje recenzenata, u pravilu jedan iz Hrvatske i jedan iz inozemstva. Objavljeni prilozi

imaju kategorije izvornoga znanstvenog članka (17), prethodnog priopćenja (9), preglednog rada (5) i stručnog članka (2). Zbornik u cjelini recenzirali su prof. dr. sc. Damir Agičić (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) i prof. dr. sc. Šime Pilić (Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu).

Sadržaj: **Drago Roksandić/Ivana Cvijović Javorina** (Zagreb), U vremenu netrpeljivih. Intelektualci i rat 1939.–1947. Predgovor (str. 9–40), **Jadranka Brnčić** (Zagreb), Problem etičkog angažmana u Desničinih *Ljestvama Jakovljevim* (str. 40–51), **Olivera Milosavljević** (Beograd), Srpski intelektualci i rat (1933–1941) (str. 53–65), **Božo Repe** (Ljubljana), Intelektualci, političke stranke i grupacije u Sloveniji u predvečerje Drugog svjetskog rata (str. 67–81), **Sava Damjanov** (Novi Sad), Između ratnog Beograda i „radnih” logora Nemačke: Branko Lazarević i Stanislav Vinaver (str. 83–90), **Mateusz Sokulski** (Wrocław), Sudbine Poljaka u Sovjetskom Savezu tijekom Drugoga svjetskog rata (Slučajevi Gustawa Herlinga-Grudzinskog i Józefa Czapskog – pripadnika kruga pariške *Kulture*) (str. 91–106), **Bojan Đorđević** (Beograd), Smisao intelektualnog angažmana u ratu i okupaciji (str. 107–114), **Miranda Levanat-Peričić** (Zadar), Fotezov prijevod Nemečkeova romana *Đavo govori španjolski* (1940.) naspram njegovih putopisa iz *Theatralia* (1944.) (str. 115–130), **Marina Jemrić** (Ilok), Lirski protest Julija Benešića (str. 131–145), **Petar Macut** (Vukovar), Julije Makanec kao duhovni odgojitelj Ustaške mladeži (str. 147–161), **Aleksandar Stojanović** (Beograd), Naučnik i politika: akademik Miloš Trivunac (1876–1944) između nacionalizma, nacizma i komunizma (str. 163–176), **Martina Bitunjac** (Berlin), Marija Radić i Mira Košutić: intelektualke u političkoj misiji (str. 177–185), **Alberto Becherelli** (Rim), Hrvatska historija, jezik i kultura u izvještaju talijanskog konzula Brune Zuculina (1943) (str. 187–195), **Snježana Koren** (Zagreb), Drugi svjetski rat u člancima i govorima Josipa Broza Tita (1940.–1948.) (str. 197–228), **Nebojša Stambolija** (Beograd), Ge-

“U sadržaju Zbornika na prvi pogled dominiraju historiografski radovi, ali su tu ravnopravno uključeni i radovi iz znanosti o književnosti, povijesti umjetnosti, muzeologije, sociologije i drugih znanstvenih disciplina iz društvenih i humanističkih znanosti. Znalački uređeni Zbornik *Intelektualci i rat 1939. – 1947.* značajan je znanstveni doprinos području društvenih i humanističkih znanosti ne samo u okvirima nacionalnih znanosti nego znanosti uopće (jer znanost i jest svjetska ili nije znanost). Voluminozna knjiga *Intelektualci i rat 1939. – 1947.* (u dva dijela) svakako po znanstvenim spoznajama koje donosi i po pitanjima koja otvara za daljnja istraživanja – na više znanstvenih polja – predstavlja značajan datum kako u hrvatskoj znanosti tako i u hrvatskom društvu.”

prof. dr. sc. Šime Pilić
(iz recenzije)

neral Pavle Jakšić – naučnik u uniformi (str. 229–237), **Dragomir Bondžić** (Beograd), Pavle Savić – naučnik u ratu (str. 239–249), **Milan Gulić** (Beograd), Siniša Stanković i Drugi svjetski rat (str. 251–264), **Daniela Čančar** (Vitez), Gottfried Benn između nacionalsocijalizma i unutarnje emigracije (str. 265–276), **Zvonko Kovač** (Zagreb), Pisci i rat – Crnjanski i Krleža kao antipodi (str. 277–291), **Ivan Majić** (Zagreb), Intelektualac kao negativni dijalektičar: paralelno čitanje Adorna i Krleže (str. 293–304), **Goran Miloradović** (Beograd), Od anarhizma do šovinizma: Drugi svetski rat i pripadnici avangardnog umetničkog kruga oko časopisa *Zenit* – Ljubomir Micić i Marijan Mikac (str. 305–331), **Ivana Latković** (Zagreb), Politički i književni nesporazum u paradigmi odnosa između riječi i stvari (str. 333–342), **Miodrag Maticki** (Beograd), Književnost na rubovima rata. Esejska faza Bore Ćosića (str. 343–354), **Željko Milanović** (Novi Sad), Rat dolazi dugo. Pisanje *Odjeka Šumadije* o ratu tokom 1941. godine (str. 355–362), **Barbara Riman** (Rijeka/Ljubljana), Riječka Slovenka Zora Ausec i Slovenci u Rijeci nakon 1945. godine: „bratski narod” ili nacionalna manjina (str. 363–378), **Aleksandar Lukić** (Beograd), Jaša Prodanović u Drugom svetskom ratu (str. 379–393), **Zoran Bajin** (Beograd), Ideološka (r)evolucija Miroslava Spaljkovića: student i prijatelj Treće republike u kolaboraciji sa Trećim rajhom (str. 395–412), **Veljko Stanić** (Beograd), Francuska i intelektualci Kraljevine Jugoslavije krajem 1930-tih (str. 413–426), **Ivana Cvijović Javorina** (Zagreb), *Student im Volk*: „Tko nije s nama, taj je protiv nas!” (str. 427–457), **František Šístek** (Prag), Michal Mareš u ratu poslije rata (1945.–1947.): intelektualni otpor izgonu sudetskih Nijemaca (str. 459–473), **Giuseppe Motta** (Rim), Professor Pablo de Azcárate and the Nationalities of Yugoslavia (str. 475–486), **Ante Grubišić** (Osijek), Zasluge dr. Josipa Bösendorfera u spašavanju kulturne baštine tijekom i neposredno nakon Drugoga svjetskog rata (str. 487–508), **Vlatka Filipčić Maligec** (Gornja Stubica), Hrvatski intelektualci u muzejima 1939.–1947.: prakse i prezentacije (str. 509–527), **Dra- go Roksandić** (Zagreb), Ratni dani Vladana Desnice (str. 529–555).

U SURADNJI SA ŠKOLSKOM KNJIGOM

OGLED O ILIRSKIM PROVINCIJAMA I CRNOJ GORI

Autor: *Lujo Matutinović*

S francuskog prevela: *Jagoda Milinković*

Urednik: *Dražen Budiša*

Godina izdanja: 2009.

Broj stranica: 292

Format: 150 x 210

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Školska knjiga i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije*

ISBN: 978-953-0-60846-7 (*Školska knjiga*)

Cijena: 155,00 kn

Lujo Matutinović (Krf, 26. listopada 1765. – Split, 1. kolovoza 1844.), „čovjek-granica”, bio je u svojoj ranoj mladosti mletački časnik, major u trenutku „kraja Republike”, francuski podmaršal u trenutku „kraja Carstva”, a u svojoj poznoj dobi austrijski generalmajor. Mijenjao je podaništva, kao i svoja shvaćanja lojalnosti, ali je ostajao isti po svojoj privrženosti zavičajnoj Dalmaciji odnosno imaginarnom Iliriku. O tome vjerojatno ništa ne bismo znali da Lujo Matutinović, ostajući ono što je bio, uvijek iznova nije morao dokazivati svoja civilna i profesionalna prava. K tome, ovaj ratnik, koji je ratovao između Kariba i Moskve te između Sjevernog mora i Levanta, bio je i neumorni spisatelj, neovisno o tome je li pisao na adrese različitih državnih adresa ili da zadovolji svoje uistinu neutažive, istovremeno prosvjetiteljske i romantičarske pobude, uvijek iznova

„Na kraju možemo zaključiti kako je tiskanjem i objavljivanjem ovog rukopisa dodatno osvijetljeno jedno od najturbulentnijih razdoblja dalmatinske povijesti, što treba zahvaliti istraživačkom radu prof. Roksandića te je ujedno odana počast Luji Matutinoviću i njegovom intelektualnom nastojanju. Time je hrvatska historiografija dobila vrijedan povijesni dokument, koji može služiti kao putokaz i poticaj budućim istraživačkim nastojanjima te istovremeno afirmirati djelovanje zapaženog splitskog intelektualnog kruga na razmeđu 18. i 19. stoljeća.”

dr. sc. Dragan Markovina
(iz prikaza, *Ekonomika i ekohistorija: časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša*, 6/2010., str. 259)

vezane za zavičajne predjele: „Jedna je od prvih dužnosti građanina proučavanje povijesti vlastite zemlje.”

Spis pod izvornim nazivom *Essai Historique, Géographique, Politique, Civil et Militaire sur les Provinces Illyriennes, et sur le Monténégro...*, opsega 422 strane, najvažnije je djelo Luje Matutinovića (*Louis Mattutinovich*). Bilo je zaključeno nakon mnoštva godina rada i preoblikovanja u Parizu 1811. godine s posvetom Napoleonu I. Od 1994. godine nadalje Matutinovićev rukopis bio je predmetom rasprava u Hrvatsko-francuskoj povijesnoj radionici na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, koju su godinama vo-

dili njezini utemeljitelji prof. dr. sc. Gabrijela Vidan i prof. dr. sc. Drago Roksandić. Rad na kritičkom izdanju rukopisa nadživio je i ovu radionicu. Zahvaljujući Školskoj knjizi i Veleposlanstvu Republike Francuske u Hrvatskoj bilo je moguće na 200. obljetnicu Ilirskih pokrajina realizirati izdanje hrvatskog prijevoda. U konačnici, izvornik je prepisala dr. sc. Florence Fabijanec, a provjeru prijepisa napravio je prof. dr. sc. Drago Roksandić. Tekst je s francuskog prevela Jagoda Milinković, a profesori G. Vidan i D. Roksandić napravili su stručnu redakтуру prijevoda. Predgovor-studiju „Kako čitati Luju Matutinovića” (str. 9–77) napisao je D. Roksandić i dodao prilog Ante Kuzmanića iz 1873. o Luji Matutinoviću (str. 77–79). Matutinovićev „Ogled...” integralno je objavljen s geografskom kartom koju je sam napravio (81–271). Pogovor G. Vidan „Luj Matutinović, novi građanin Europe g. 1811., u službi Napoleona” (str. 275–287) zaključuje tekstualni dio knjige. Knjiga je obogaćena i CD-ROM-om koji sadržava snimke izvornog rukopisa i transkripcije.

Izdanje je realizirano s ciljem da se oda počast piscu i čovjeku Luji Matutinoviću te istodobno podupru nova istraživanja njegova opusa i doba, potaknu novi pristupi baštini Ilirskih provincija u hrvatskoj povijesti i povijesti „Drugih” koji su također njezini nasljednici te da se unaprijede istraživanja francusko/hrvatskih/hrvatsko-francuskih kulturnih transfera krajem 18. i početkom 19. stoljeća.

„Ako je riječ o rukopisnoj baštini, starijoj ili novijoj, teško da može biti suvisle popularne recepcije koja tu istu baštinu neće na neki način iznevjeriti ako popularizaciji ne prethodi dugotrajni, skup, a nerijetko i mukotrpan istraživački rad. Drugim riječima, hrvatska baština – koja je duboko zaronjena u svoja višestruka sredozemna, srednjoeuropska i jugoistočnoeuropska ili, ako vam ne smeta, panonska i balkanska ishodišta – neupitno je jedna od europski složenijih pa i najsloženijih, imajući na umu kako prostornovremenske tako i sociodemografske pokazatelje. Tko ne vjeruje, neka čita Matutinovića.”

prof. dr. sc. Drago Roksandić
(u: *Večernji list. Obzor*,
10. listopada 2009., str. 27)

BIBLIOTEKA DIJALOG S POVODOM

„SRBI MEĐU EUROPSKIM NARODIMA”

Autori: *Sima M. Ćirković i Drago Roksandić*

Urednik: *Drago Roksandić*

Godina izdanja: 2009.

Broj stranica: 39

Format: 150 x 210

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet, Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-327-2

Cijena: ----

Prvi svezak *Biblioteke Dijalog s povodom* Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije Filozofskoga fakulteta u Zagrebu i FF Pressa, posvećen je dijalogu prof. dr. sc. Drage Roksandića s akademikom prof. dr. sc. Simom Ćirkovićem (Osijek, 29. siječnja 1929. – Beograd, 14. studenog 2009.). Neposredni povod dijalogu bilo je hrvatsko izdanje sinteze *Srbi među europskim narodima* (Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2008.), koju je od profesora Ćirkovića izvorno naručio i objavio britanski nakladnik Blackwell Publishing Ltd 2004. godine. Tim povodom u Zagrebu je 22. siječnja 2009. godine u organizaciji nakladnika, Golden marketinga-Tehničke knjige, Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije Filozofskog fakulteta u Zagrebu te Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Zagreba održana javna stručna rasprava „Srbi među europskim narodima: teme, pristupi i problemi”. U raspravi su sudjelovali povjesničari iz Zagreba i Beograda. Profesor Ćirković je bolešću bio spriječen doći, a sva ova zbivanja bila su među posljednjim javnim očitovanjima uvažavanja njegova vrhunskog profesionalizma i njegove kurazne građanske kulture.

Sima M. Ćirković bio je 2009. godine umirovljeni redoviti profesor Odejenja za istoriju Filozofskog fakulteta u Beogradu i redoviti član Srpske akademije nauka i umetnosti. Za života je smatran jednim od nekolicine vodećih

srpskih povjesničara u 20. stoljeću. Bio je i jedan od onih čiji je međunarodni status bio prestižan, napose kada je riječ o medijevističkim istraživanjima jugoistočnoeuropske povijesti. Javnosti je već od 1970-ih bio poznat kao intelektualac koji nije oklijevao javno, građanski odgovorno i kritički jasno se očitovati o društvenim pitanjima koja su mnogi nerijetko prešućivali, a koja su 1990-ih bila u korijenu ratnog raspada SFR Jugoslavije.

Upravo ratni raspad Jugoslavije te njegova ljudska, civilizacijska i kulturna cijena, kao i činjenica da je jedna od njegovih posljedica europska marginalizacija čitava tog prostora, s uvjetnom iznimkom Slovenije, mentalno su silno udaljili narode koji su tu zajednicu činili, a naročito Hrvate i Srbe. Predratne, ratne i poslijeratne propagande i opsesije su učinile svoje, a najviša je cijena svega onoga što se u ljudima dogodilo. Povijest Hrvata i Srba u 20. stoljeću je inače traumatizirana, a međusobni odnosi još i više. Put prema „normalizaciji” kreće od suočavanja svakog naroda najprije sa samim sobom, a onda i s drugima. Pritom su nezaobilazni doprinosi profesora Ćirković.

U njegovu opusu mnogo se čime izdvaja jednosveščana sinteza srpske povijesti *Srbi među europskim narodima*. Riječ je o djelu koje je objavljeno 2004. godine pod naslovom *The Serbs* (Srbi), u biblioteci “The Peoples of Europe” (Narodi Europe). Iste godine ostvareno je i srpsko izdanje, *Srbi među evropskim*

Roksandić: Kao što i sami ističete na više mjesta, počeci novovjekovne srpske historiografije u djelu Jovana Rajića u 18. stoljeću u vezi su s nastojanjem da se srpsku povijest interpretira usporedo s poviješću dvaju slavenskih naroda susjednih Srbima, Bugara na istoku i Hrvata na zapadu. Kada bi se danas, makar u naznakama, vrednovalo doprinose srpskih povjesničara u 20. stoljeću istraživanjima povijesti Srbima susjednih naroda, što bi, po Vašem mišljenju, stručno bili „plusevi”, a što „minusi”?

Ćirković: Moram reći da nisam odgonetnuo otkuda kod vrlo ubedenog pravoslavnog bogoslova Jovana Rajića interes za istoriju Hrvata? Verovatno je to „slovenski” odgovor na romansko-germansku perspektivu u kojoj su evropsku istoriju sagledavali njegovi intelektualni mentori. On sam je obrazlagao mnogim ratovima, mirovnim ugovorima, brakovima, uzajamnim pomaganjima, usled čega je od opisivanja tih naroda srpska istorija dobijala više svetlosti. Inače, Rajić je ostao usamljen među srpskim istoričarima sve do duboko u XIX vek. Kad se javlja jača struja interesovanja za Hrvatsku to biva ustvari za srpsku komponentu u hrvatskom društvu (Crkva, Srbi u Vojnoj granici), i za kratko vreme postaje polemična pod uticajem političke klime. Tako je i sa Mađarima i doprinosom mađarskoj istoriji, od značaja srpske komponente zavisio je i doprinos srpskih istoričara. U oba slučaja nije bilo simetrije, ni hrvatska ni mađarska historiografija nisu imale odgovarajući interes u Srbiji. Drukčije je bilo sa Bugarima, gde se od početka sporilo o teritorijama i populacijama, gde su se za aktuelne pretenzije tražili i davali istorijski argumenti. Suparničko dvostruko proučavanje Makedonije nije dalo znatnije rezultate. Značajniji su se pokazali doprinosi stranaca. (str. 11–12)

narodima, u nakladi beogradskog izdavača Equilibriuma. Godinu dana kasnije započeli su pregovori o hrvatskom izdanju sa zagrebačkim nakladnikom Golden marketing-Tehničkom knjigom, koje je objelodanjeno 2008. godine pod naslovom *Srbi među europskim narodima*. Knjiga je tiskana u prijevodu sa srpskog na hrvatski (prevoditelj Ante Bašić u stručnoj suradnji s profesorom Ćirkovićem). Novina je tog izdanja i opsežan autorski „Predgovor hrvatskom izdanju” (str. 7–18).

Sve to bili su povodi za opsežan autorski intervju s profesorom Ćirkovićem, koji je nastajao, u svojoj finalnoj fazi, što u osobnim susretima, što razmjenom e-mail poruka od listopada 2008. do siječnja 2009. godine.

„AUSTRIJSKI DUH” – PRIJE I POSLIJE

Autori: *William M. Johnston i Filip Šimetin Šegvić*

Urednik: *Drago Roksandić*

Godina izdanja: 2009.

Broj stranica: 43

Format: 150 x 210

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-335-7

Cijena: ----

Svezak „*Austrijski duh*” – *prije i poslije*, drugi u nizu edicije *Dijalog s povodom*, u hrvatskom čitateljstvu opširnim razgovorom predstavlja američkog povjesničara Williama M. Johnstona. Autor nagrađivane knjige *The Austrian Mind* (1972.), koja je 1993. godine objavljena i u hrvatskom prijevodu pod punim naslovom *Austrijski duh: intelektualna i društvena povijest od 1848. do 1938.*, u razgovoru se prisjeća svojih prvih dodira s kulturom i povijesti Austrije, koji su se zbili pred više od pola stoljeća. Govori o tijeku i razvoju vlastite karijere povjesničara i stručnjaka za intelektualnu historiju, koja ga je od početnog bavljenja engleskim filozofom R. G. Collingwoodom uvela u dugogodišnje proučavanje austrijske kulturne baštine, unutar kojega spomenuti *Austrijski duh* predstavlja istraživačke temelje. U širem smislu, knjiga nije bila samo osnova individualnog istraživačkog puta za koji se odlučio William Johnston, već je ujedno bila i početni poticaj daljnjoj historiografiji o kulturi i intelektualnom životu Austrije druge polovice 19. i prve polovice 20. stoljeća. Ona je kategorizirala i razradila, sustavno objasnila i povezala kreativnu masu koja se u centrima Habsburške Monarhije javljala nakon 1848. godine, od znanosti do umjetnosti. To je omogućilo u narednim desetljećima bavljenje određenim aspektima ili segmentima kulturnog procvata pred suton Austro-Ugarske i tijekom prvih desetljeća nove Republike Austrije koje su otkrivali i na vlastiti način dalje obrazlagali redom Edward Timms, Carl E. Schorske, Allan Janik, David D. Luft, Steven Beller i mnogi drugi. I u hrvatskoj se historiografiji, u kojoj su ipak rjeđe kulturnohistorijske analize razdoblja prijelaza s 19. na 20. stoljeće, tako značajna publikacija *Fin de siècle Zagreb–Beč* (1997., priir. D. Barbarić) već u uvodnim stranicama pokušava posta-

viti naspram obrasca *Austrijskog duha*. Zaokruženiya istraživačka cjelina u razgovoru s Johnstonom posebno dolazi do izražaja usporedbama *Austrijskog duha* i njegove tada (razgovor je vođen pred kraj 2008. godine u Beču) još neobjavljene nove knjige *Der österreichische Mensch. Kulturgeschichte der Eigenart Österreichs* (2009.), pomoću koje se opće teze i kategorizacije iz ranijih Johnstonovih djela dodatno osvjetljavaju kroz specifične primjere i slučajeve.

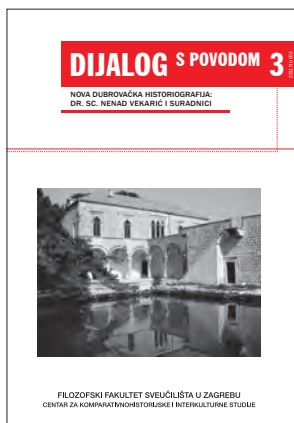
Za hrvatsko je čitateljstvo Johnstonov pristup u *Austrijskom duhu* vrlo bitan i stoga što fokus nije, kako je to u historiografiji čest slučaj, stavljen isključivo na kulturu i intelektualni život Beča, već je uvrštavanjem ponekad ovisnih, a ponekad neovisnih centara, Budimpešte i Praga, prikazana šira perspektiva Habsburške Monarhije. Takvo shvaćanje kulturne i intelektualne historije Habsburške Monarhije otvara dakako i priliku za razrađivanjem, u manjoj i većoj mjeri specifične, problematike Hrvatske, prvo u sklopu Ugarske, a potom i čitave Monarhije. Na taj je način svezak „*Austrijski duh*” – prije i poslije višenamjenski orijentiran. On pomaže u praćenju ili dodatnom propitivanju Johnstonovih teza iz *Austrijskog duha*, osvrćući se nužno naravno i na američku i austrijsku historiografiju općenito, odnosno djela vezana uz kulturnu historiju Austrije 19. i 20. stoljeća. Nadalje, njime se šira publika uvodi u nova saznanja koja je Johnston prikupio pripremajući knjigu *Der österreichische Mensch*. Na kraju, razgovor s Johnstonom ukazuje i na daljnje mogućnosti, na „bijeće mrlje” ili nedorečenosti u historiografiji o povijesti Monarhije, Austrije, ali i Hrvatske u 19. i 20. stoljeću, ukazujući barem djelomično na različite smjerove koje neka buduća istraživanja sugeriraju.

Dijalog s Williamom Johnstonom „nastavio” se s novim povodom, ali s približno istom temom, tijekom listopada 2009. godine, kada je Johnston posjetio Zagreb i na Filozofskom fakultetu održao predavanje „Strategije kulturnog spašavanja: što nas austrijski pisci mogu podučiti o borbi protiv kulturnih gubitaka u današnjoj Europi?”, osvrćući se pritom zapaženo i na djelo Miroslava Krležu, ponovno u širem monarhijskom kontekstu. Znanstveni dijalog koji je otvoren s jednim od najvažnijih kulturnih povjesničara Srednje Europe sveskom „*Austrijski duh*” – prije i poslije te spomenutim predavanjem nastavlja se i dalje. Böhlau Verlag trebao bi uskoro objaviti Johnstonovu novu knjigu *Die Donaumonarchie. Ein kulturelles Ökosystem*. Johnston u njoj – kao jednog od najvažnijih među književnicima-kritičarima Habsburške Monarhije – kritički vrednuje i Miroslava Krležu.

„Johnston pripada američkim autorima koji su sebi postavili zadaću da probiju okvir tradicionalne ‘intelektualne’ historije, dakle isključivo opisa ‘ideja’ velikih ličnosti, i da prikažu i društvenu uvjetovanost njihova stvaralaštva.”

prof. dr. sc. Mirjana Gross
(iz pogovora hrvatskog izdanja knjige
William M. Johnstona
Austrijski duh, str. 510)

NOVA DUBROVAČKA HISTORIOGRAFIJA: DR. SC. NENAD VEKARIĆ I SURADNICI

Urednik: *Drago Roksandić*

Godina izdanja: 2011.

Broj stranica: 60

Format: 150 x 210

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-405-7

Cijena: ----

Dijalog s povodom 3: Nova dubrovačka historiografija: dr. sc. Nenad Vekarić i suradnici izvorno je realiziran kao okrugli stol pod istim naslovom, 28. svibnja 2009. godine, u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu u organizaciji Centra za komparativnohistorijske i interkulturne studije i Hrvatskog državnog arhiva. U suvremenoj hrvatskoj historiografiji – napose u recentnom razdoblju njezina razvitka – suradnice i suradnici Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, s voditeljem Zavoda akademikom Vladimirom Stipetićem i ravnateljem Zavoda dr. sc. Nenadom Vekarićem na čelu, među onima su rjeđima u Hrvatskoj koji prednjače i kao pojedinci i kao zajednica istraživača najmanje s tri stajališta:

- prvo, suočeni s izazovom još uvijek u štoćemu nepreglednih vrela za dubrovačku povijest u Dubrovniku i izvan njega, u svim njezinim vidokruzima te u dugim vremenskim rasponima, obnavljajući i razvijajući umijeća „zanata povjesničara”, oni prednjače u hrvatskoj historiografiji u obnovi kritike povijesnih vrela u tradicionalnom značenju, ali ništa manje i u uvođenju brojnih inovacija;
- drugo, podržavajući individualno profesionalno profiliranje, ali isto tako i smisao i umijeće kolektivne refleksije i istraživačkog rada, dubrovačke kolegice i kolege uočljivo sustavno doprinose unapređivanju metoda istraživačkog rada, bilo da je riječ o kvantitativnim, bilo o kvalitativnim metodama;
- treće, baštiniči bogate, ali višeslojne pa i kontroverzne historiografske i kulturne baštine, u izboru tema i problema na koje su fokusirani njihovi radovi dubrovačke kolegice i kolege su prepoznatljivo fokusirani na one koji omogućuju i

mikrohistorijske, ali i makrohistorijske pristupe, na one koji inoviraju u tradicionalnim domenama moderne europske historiografije, poput historijske demografije, kao i na one koji inoviraju u recentnim domenama, poput kulturnih studija.

Čovjek koji je svojim ljudskim i profesionalnim osobinama prvi među jednakima u ovoj zajednici istraživača – institucionaliziranoj u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i s dragocjenom podrškom voditelja akademika Vladimira Stipetića – neupitno je dr. sc. Nenad Vekarić. Stoga je ovaj *Dijalog s povodom* posvećen njemu.

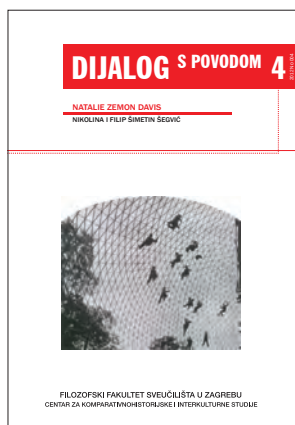
U ovom svesku objavljena su autorizirana izlaganja sa spomenutog okruglog stola. Rasprava je bila svojevrсна demonstracija moći najboljeg što omogućuje „égo-histoire”. Personalizirano sažimanje iskustava u radu akademske zajednice koju vodi prof. dr. sc. Nenad Vekarić, ravnatelj Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku i voditelj Poslijediplomskoga doktorskog studija „Povijest stanovništva” u krugu njegovih suradnika i motiviranih slušatelja.

Nella Lonza: „... osobe poput Vekarića primjer su klasične znanstvene pristojnosti: samohvala je odvratna, skromnost vrlina, neka za svakoga govore njegova djela i prosudba kolega. (...) Za mene je Vekarić znanstvenik koji se razvijao na pravi način, rasteći postupno i vlastitim snagama, pišući sinteze tek onda kada je za njih bio spreman i ulazeći u nova polja (na pr. doktorski studij) onda kada je znao što bi htio postići i kako. (...) Poštujući tradiciju struke, ali nesputan njezinim pogledima, u svojim je radovima često donosio nešto prevratno. Vekarićevi rezultati o dugotrajnom klanovskom razdoru unutar dubrovačkog vlasteoskog staleža, pogledi na podrijetlo plemićkih rodova i na srednjovjekovnu genezu patricijata preokrenuli su paradigmu razmišljanja o dubrovačkoj povijesti (v. *Dubrovačka vlastela između roda i države: Salamankezi i sorbonezi*. Zagreb – Dubrovnik, 2005, suautor Stjepan Čosić; *Nevidljive pukotine*. Zagreb – Dubrovnik, 2009.). (...) Kod Vekarića nema neupitnih istina, a interpretacija se gradi tek nakon što se pomno ispita i učvrsti temelje.”

Zdenka Janeković Römer: „U Zavodu postoji ravnoteža između timskog rada i samostalnog rada, između zajedništva i slobode, što je meni, po mom osobnom i znanstvenom habitusu neophodno. U Zavodu mi nikada ništa nije bilo nametnuto, nikakvo usmjerenje, tema ili projekt na kojoj bih morala raditi. Uvijek sam u svemu sudjelovala na svoj način, sa svojim temama, metodološkim pristupom i interpretacijama. Dobila sam ono što sam željela od početka svoje znanstvene karijere: slobodu da radim ono što želim onako kako želim. Radeći u Zavodu osjećam se u svakom pogledu podržanom. U tih pet godina napisala sam četiri knjige i tridesetak radova, a to bi u mojim predašnjim profesionalnim okolnostima bilo nemoguće. (...) Zadovoljna sam posvećenim načinom rada koji mi Zavod omogućuje i činjenicom da sam dio ne samo vrlo uspješne nego i suradničke i prijateljske radne sredine: Nenad Vekarić, Slavica Stojan, Vesna Miović, Nella Lonza, Relja Seferović, Lovro Kunčević, naši suradnici Stjepan Čosić, Ivica Žile i ja, uz našeg dobrog duha akademika Vladimira Stipetića, smo prijatelji, znanstvena obitelj koja se proširuje mnogim našim suradnicima i prijateljima u Hrvatskoj i inozemstvu, kao i našim studentima.”

Sadržaj: **Drago Roksanđić** (Zagreb), „Nova dubrovačka historiografija: dr. sc. Nenad Vekarić i suradnici”: nekoliko napomena o motivima (str. 3–9), **Ivo Perić** (Dubrovnik), Treba Zavod pokrenuti: sjećanja (str. 10–12), **Nella Lonza** (Dubrovnik), O Nenadu Vekariću, znanstveniku i prijatelju (str. 13–18), **Vesna Mijović** (Dubrovnik), O dubrovačkoj orijentalistici i osmanistici, osobno (str. 18–28), **Zdenka Janeković Römer** (Dubrovnik), Moji su putevi vodila na Lapad: iskustvo rada u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku (str. 29–34), **Stjepan Čosić** (Zagreb), „Nova dubrovačka historiografija”: pitanja i odgovori u raspravi (str. 34–39), **Rina Kralj-Brassard** (Dubrovnik), O modelu znanstvenog sazrijevanja posljediplomaca kroz spregu s istraživačima nastavnici na PDDS-u Povijest stanovništva u Dubrovniku (str. 39–41), **Ivana Lazarević** (Dubrovnik), Može li studij biti san? (str. 41–44), **Vlaho Bogišić** (Zagreb), O dubrovačkoj inzularnosti u hrvatskoj povijesti (str. 44–47), **Nenad Vekarić** (Dubrovnik), Priča iz Sorkočevićeva ljetnikovca (str. 47–52), Prilog I.: Poziv na Okrugli stol „Nova dubrovačka historiografija: dr. sc. Nenad Vekarić i suradnici”, Hrvatski državni arhiv, Marulićev trg 21, u 10.00 sati (str. 53–55), Prilog II.: Popis izdanja Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku (str. 56–60).

PUTUJUĆI IZMEĐU CENTRA I MARGINA

Autori: *Natalie Zemon Davis, Filip Šimetin Šegvić i Nikolina Šimetin Šegvić*

Urednik: *Drago Roksandić*

Godina izdanja: 2012.

Broj stranica: 88

Format: 150 x 210

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-422-4

Cijena: -----

Dijalog s povjesničarkom Natalie Zemon Davis napravljen je u Budimpešti u lipovnju 2011. godine. Zanimljivo je da na hrvatski jezik prevedena samo jedna knjiga (*Povratak Martina Guerre, Zagreb: Konzor, 2001.*) ove iznimno važne povjesničarke. Upravo zato ovaj podulji razgovor u nedostatku prevedenih djela približava hrvatskoj historiografiji Natalie Zemon Davis i njen rad. Na taj je način njen pristup prošlosti stavljen u kontekst samog procesa stvaralaštva, što ujedno i pruža uvid u razvoj ideja, metode te na kraju i samih ostvarenja – od početaka karijere i društveno-političkog angažmana, do tema iz francuske povijesti, rodne historije, filma i posljednjih istraživačkih interesa. Iz toga je očito da Zemon Davis ne slijedi trendove u historiografiji, već da ih stvara. Tako svezak *Putujući između centra i margina* nudi uvid u početke rodne historije, socijalne historije, historijske antropologije,

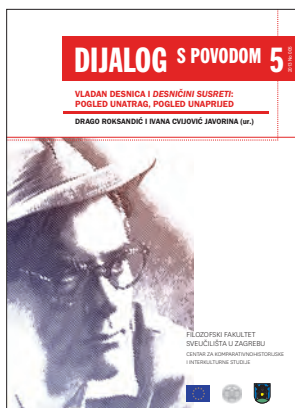
„Kako u svoj dijalog s prošlašću povjesničar unosi znanstvene teorije i kulturne vrijednosti vlastitog vremena, Natalie Zemon Davis je razvijala dvije tehnike pomoću kojih je nastojala izbjeći da ljude prošlosti ispiše na vlastitu sliku i priliku. Prva je tehnika razvijanje vlastitog imaginarnog dijaloga s njima, u kojemu ih nastoji razumjeti, i omogućiti im da posredstvom što većeg broja izvora obrazlože zašto su postupali na određeni način, čak i onda kada se s njima ne slaže ili joj nisu osobito simpatični. (...) Druga je tehnika u načinu i stilu pisanja: njezin znanstveni eros ne dopušta joj otklon od maksimalno pedantnog rabljenja znanstvenog aparata, no težnja da ne ostane živa zakopana u uskim profesionalnim krugovima (...) uvjetovala je neprekidno dotjerivanje vlastitog stila.”

(Lydija Sklevicky, „Natalie Zemon Davis: Prema povijesti nade”, u: Natalie Zemon Davis: Prema povijesti nade, *Povratak Martina Guerre*, str. 174).

kulturnog i lingvističkog obrata – drugim riječima, uvid u razvoj nekih od temeljnih struja moderne historiografije, dakako kroz vrlo osobnu perspektivu jedne američke povjesničarke. Upravo zato se historijska perspektiva Natalie Zemon Davis uvijek nalazila i nalazi između margina i centra, jer nikada nije nepovezana sa globalnom problematikom, iako pruža jedinstven pogled na specifično. Sama Zemon Davis se na taj način povezuje sa sudbinama nekih davnih ljudi o kojima istražuje i piše, otkrivajući njihovu perspektivu. Orijentirana prvenstveno na ranonovovjekovno razdoblje, ona odbacuje ustaljeno mišljenje o ranom novom vijeku kao periodu tranzicije, ukazujući na sve njegove kontinuitete i diskontinuitete.

Sa sveskom *Putujući između centra i margina* uvedena je novina u ediciji *Dijaloga s povodom* u kojima se uz razgovor kao okosnicu publikacije objavljuju i radovi koje sugovornici ustupaju za prijevod i koji na taj način po prvi put izlaze na hrvatskom jeziku. Odabrana su dva članka Natalie Zemon Davis. Jedan je stariji, od velike historiografske važnosti („Oblici socijalne historije”), a jedan recentni („Decentriranje povijesti: lokalne priče i kulturni prijelazi u globalnom svijetu”) koji uvodi u novo polje istraživanja ove znamenite povjesničarke. Osim što prema sadržaju prate teme otvorene u samom razgovoru, trebaju donekle upotpuniti prazninu koja u hrvatskoj historiografiji postoji, kada je riječ o ovoj proslavljenoj povjesničarki. Spoj starijeg i novijeg ujedno je i spoj teorije i metode, konceptualnog i praktičnog, jer Zemon Davis svoje zamisli izravno pojašnjava na različitim primjerima koji se samo na prvi pogled mogu činiti specifičnim.

VLADAN DESNICA I *DESNIČINI SUSRETI*: POGLED UNATRAG, POGLAD UNAPRIJED

Urednici: *Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina*

Godina izdanja: 2013.

Broj stranica: 216

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-469-9

Cijena: -----

Peti svezak serije *Dijalozi s povodom* realiziran je povodom objavljivanja knjige *Intelektualci i rat 1939. – 1947. Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2011. i 25. obljetnice Desničinih susreta*. Spomenuti zbornik izazvao je već samim svojim naslovom pozornost stručne javnosti, a dvije rasprave – prva u amfiteatru Narodne biblioteke u Beogradu, a druga u dvorani Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu – rezultirale su s nekoliko esejistički formuliranih prikaza koje je doista vrijedilo objaviti. Budući da su tada već bili najavljeni i *Desničini susreti 2012.* na istu temu, održane rasprave i njihovo objavljivanje bili su važni poticaji još kvalitetnijem nastavku diskusije. (Dvosveščani zbornik s *Desničinih susreta 2012.* nesumnjiv je dokaz o opravdanosti ovakve ocjene.)

Činjenica da su *Desničini susreti* bili utemeljeni 1989. godine i to izvorno kao program istraživanja i promicanja hrvatsko-srpskog/srpsko-hrvatskog interkulturalizma u Hrvatskoj i Jugoslaviji u vrijeme kada je takav projekt objektivno bio marginalan fenomen u procesima koji su vodili ratnom raspradu Jugoslavije iziskivala je kritičko propitivanje u četvrtstoljetnoj perspektivi. Kritičko propitivanje iziskivalo je i iskustvo obnovljenih *Desničinih susreta*, napose kada je riječ o realiziranim skupovima i izdavačkim projektima nakon 2005. godine.

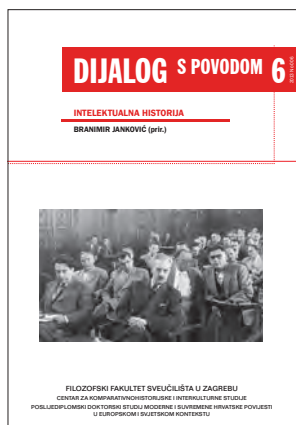
Obnovljeni interes za opus Vladana Desnice bio je razlog da urednici dogovore izradu profesionalne bibliografije Vladana Desnice i radova o Vladanu Desnici u razdoblju od 2005. do 2013. godine. Trideset i osam Desničinih radova tiskanih u navedenom razdoblju i dvjestodevet radova o Vladanu Desnici

nastalih u istom periodu uzbudljivo su svjedočanstvo o obnovljenom interesu za pisca kojeg se može čitati samo ako se uvažava njegovu inter- i transkulturalnost.

Spomenuta obljetnica bila je povod da se u jednoj publikaciji u strožem izboru objave dokumenti koji su bitni za razumijevanje programske orijentacije *Desničinih susreta* i Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije.

Sadržaj: Predgovor (str. 9–11), Program znanstvenih rasprava Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije *Desničini susreti* (str. 12–13), **Velimir Višковиć** (Zagreb), Ponosan sam što sam dio tima *Desničinih susreta* (str. 15–17), Bojan Đorđević (Beograd), Slavljenje rata, promišljanje rata i beg od rata. Na marginama *Desničinih susreta* posvećenih odnosu intelektualaca prema ratu i okupaciji (str. 21–26), **Marija Grujić** (Beograd), Između javnosti i bega od kolektivnog: Povodom *Desničinih susreta* i zbornika *Intelektualci i rat 1939.–1947.* (str. 27–32), **Filip Hameršak** (Zagreb), Riječ o zborniku radova *Intelektualci i rat 1939.–1947. s Desničinih susreta 2011.* (str. 33–42), **Branimir Janković** (Zagreb), Potrebe i moguću smjerovi daljnjeg rada na teorijskim i metodološkim pristupima problematici intelektualaca i rata. Iskustvo *Desničinih susreta 2012.: Intelektualci i rat 1939.–1947.* (Zadar i Islam Grčki, 14.–16. rujna 2012.) (str. 43–53), **Zoran Kravar** (Zagreb), *Intelektualci i rat 1939.–1947. Zbornik radova s Desničinih susreta 2011.* između *Soll* i *Haben* (str. 55–59), Vesna Matović (Beograd), *Desničini susreti* ili dijalog kultura (str. 61–64), **Nikola Petković** (Zagreb), Intelektualci – osobe koje koriste mozak kao sredstvo za rad! Uvodna riječ na kolokviju (str. 65–68), **Ilija Ranić** (Zagreb), Riječ nakladnika na predstavljanju knjige *Intelektualci i rat 1939.–1947. Zbornik radova s Desničinih susreta 2011.* (str. 69–72), **Ivica Šute** (Zagreb), Intelektualci u „dobu ekstrema”. Predstavljanje knjige *Intelektualci i rat 1939.–1947. Zbornik radova s Desničinih susreta 2011.* (str. 73–76), **Ivana Cvi-jović Javorina** (Zagreb), *Desničini susreti*: urednička iskustva i istraživački izazovi (str. 79–87), Drago Roksandić (Zagreb), Vladan Desnica i *Desničini susreti*: razmišljanja povodom 25. obljetnice *Desničinih susreta* (str. 89–114), Autori članaka (str. 115–118), **Dejan Vukićević** (Beograd), Bibliografija Vladana Desnice i tekstovi o Vladanu Desnici (2005.–2013.) (str. 121–148), Prilog I.: Program rada znanstvenog skupa „Nova Evropa (1920–1941)”, Zagreb, 25.–27. listopada 1990. (str. 151–155), Prilog II.: Projekt „Dijalog: časopis za kulturu hrvatsko-srpskih i srpsko-hrvatskih odnosa” (str. 156–162), Prilog III.: Projekt „Kultura svakodnevice u Kuli Stojana Jankovića u Ravnim kotarima: između sjećanja i očekivanja” (str. 163–167), Prilog IV.: Poslijeratna obnova kompleksa Kula Stojana Jankovića – građevinsko stanje krajem 2012. godine (str. 168–172), Prilog V.: „Društvo za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića – Mostovi” (veljača 2013.) (str. 173–174), Prilog VI.: Pravilnik o organizaciji rada Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije (str. 175–178), Prilog VII.: Popis sudionika *Desničinih susreta* 1990., 2005.–2012. (str. 179–194), Prilog VIII.: Autorski popis članaka objavljenih u zbornicima radova *Desničini susreti* (str. 195–202), Katalog izdanja Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije (str. 203–207).

INTELEKTUALNA HISTORIJA

Priredio: *Branimir Janković*

Urednik: *Drago Roksandić*

Godina izdanja: 2013.

Broj stranica: 209

Format: 150 x 210

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-480-4

Cijena: 75,00 kn

Nastala kao rezultat rada na konceptualnom osmišljavanju *Desničinih susreta* 2011., 2012. i 2013. godine, čije su se središnje teme bavile problematikom intelektualaca, publikacija *Intelektualna historija* nadrasla je svoju ishodišnu vezanost uz *Desničine susrete* postavši ujedno prvim djelom u hrvatskoj historiografiji koje na jednom mjestu sažima osnovne informacije o pristupima intelektualcima i intelektualnoj povijesti. U njoj su pregledno predstavljani izabrani pristupi različitih disciplina u njihovom jednostoljetnom proučavanju intelektualaca, povijesti intelektualaca i intelektualne povijesti. To uključuje osnovni pregled dominantnih poimanja intelektualaca (primjerice autora J. Bende, K. Mannheima, A. Gramscija, J.-P. Sartrea, M. Foucaulta, P. Bourdieua, E. Saida i drugih), odnosno pretpostavki na kojima se definiralo tko jest intelektualac, a tko nije, koje je kriterije morao ispuniti, kao i pitanja je li došlo do smrti moderne figure intelektualca. Pored toga, publikacija donosi i detaljne obavijesti o razvoju

„Mnogo je lakše biti okrenut budućnosti nego podnositi račun za sve što jest ili nije učinjeno u prošlosti, napose u prošlosti na razmeđu epoha. Ipak, ovom je prilikom mnogo važnije istaći da bez intelektualnohistorijske zagledanosti u budućnost jedva da je i moguće očekivati od jedne generacije da će se ikada naći suočena s izazovom da bilancira svoja iskustva. Pitanje je koliko je ijedna generacija u modernoj hrvatskoj historiografiji iskoristila takvu svoju inicijalnu šansu. Zahvaljujući ovom prilikom Branimiru Jankoviću njegova ju je generacija legitimno stekla kao okvir za otvorenu, utemeljenu raspravu i, nadasve, kritički promišljeniju praksu.“

prof. dr. sc. Drago Roksandić
(iz „Predgovora: Šansa koja obvezuje.
Povodom *Intelektualne historije*, str. 10)

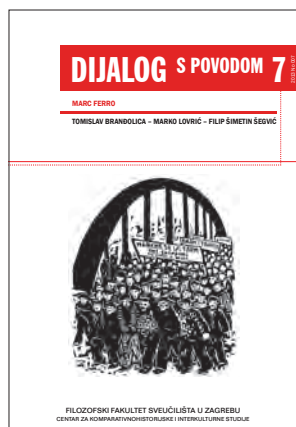
historije intelektualaca i intelektualne historije, kao pristupa o kojima u hrvatskoj historiografiji do sada nije dovoljno pisano.

Osim što može poslužiti kao početni uvid u dinamični i kontroverzni svijet intelektualaca, intelektualnih intervencija i intelektualne povijesti, publikacija sadržajnom uvodnom studijom, preglednim prijevodnim tekstovima i iscrpnim upućivanjem na opsežnu domaću i inozemnu literaturu napose nastoji premostiti nedostatak pregledne literature na hrvatskom jeziku o historiji intelektualaca i intelektualnoj historiji.

Zbog navedenog, djelo je namijenjeno preddiplomskim, diplomskim i poslijediplomskim studentima, kao i povjesničarima, književnim povjesničarima, povjesničarima umjetnosti, sociolozima, politolozima, ali i svima drugima zainteresiranim za pregledno i sustavno upoznavanje s poimanjima intelektualaca, historijom intelektualaca i intelektualnom historijom ili pak za zasnivanje vlastitih teorijski i metodološki fundiranih istraživanja o intelektualcima, povijesti intelektualaca i intelektualnoj povijesti.

Sadržaj: **Drago Roksanđić**, Šansa koja obvezuje. Povodom *Intelektualne historije* (str. 7–10), **Branimir Janković**, Prema historiji intelektualaca i intelektualnoj historiji (str. 11–77), **Daniel Morat**, Intelektualci i intelektualna historija (prevela Ivana Cvijović Javorina) (str. 81–101), **François Dosse**, Intelektualna historija (prevela Marta Fiolić) (str. 102–111), **Pierre Bourdieu**, Društveni uvjeti međunarodne cirkulacije ideja (prevela Marta Fiolić), (str. 112–123), **Branimir Janković**, Izbor iz bibliografije radova o intelektualcima, historiji intelektualaca i intelektualnoj historiji [Prilozi na engleskom jeziku (str. 127–147); Prilozi na njemačkom jeziku (str. 148–164); Prilozi na francuskom jeziku (str. 165–175); Prijevodi (str. 176–185); Domaći i regionalni prilozi (str. 186–196)].

SLIKA U POVIJESTI, POVIJEST U SLICI: „POKRETNOST” HISTORIJA

Autori: Marc Ferro, Tomislav Brandolica, Marko Lovrić i Filip Šimetin Šegvić

Urednik: Drago Roksandić

Godina izdanja: 2012.

Broj stranica: 99

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-481-1

Cijena: 45,00 kn

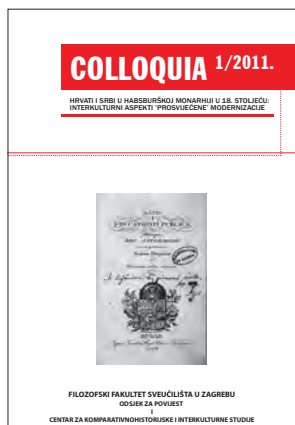
Razgovor s Marcom Ferroom, objavljen kao sedmi svezak *Dijaloga s povodom*, nastavlja i produbljuje istraživanja intelektualne historije škole i tradicije koja je proizašla iz djelovanja francuskog časopisa *Annales*. Za modernu historiografiju, najkasnije od pokreta *Annales*, povijest više nisu, kako stara, prečesto upotrebljavana fraza upućuje, „pisali pobjednici”, nego i nezapažene grupe ili pojedinci, koji su povjesničarima otvorili put prema problemskoj analizi procesa. U slučaju sveska *Slika u povijesti, povijest u slici: „pokretna” historija* radi se o temeljitom prikazu djelovanja jednog povjesničara unutar, odnosno kako bi vjerojatno Ferro samog sebe opisao, „na rubu”, škole Analā. Osim Ferroovog životopisa – ratnog puta i političke aktivnosti u kolonijalnom Alžiru – temeljito je kroz razgovor prikazan njegov ulazak u profesionalnu historiografiju, naročito preko opisa mentorskog odnosa između Ferroa i tada najznačajnijeg francuskog povjesničara Fernanda Braudela. Svezak prikazuje sve ključne elemente Ferroovog opusa, redom počevši od Ruske revolucije, preko povijesti filma, suvremene francuske politike, kolonijalizma, sve do najnovijih ideja, kao što je analiza pojma *ressentiment* kroz široki globalnohistorijski spektar. Uz neprijepornu vrijednost njegovog stručnog rada, bilo je nužno osvrnuti se i na intelektualni angažman, jer je Marc Ferro proteklih desetljeća u pariškoj akademskoj zajednici bio među prvima kojima su se obraćali za komentar o bezbroj raznih društvenih događanja. U intelektualni angažman u intervjuu uključuje se i njegov višegodišnji rad na popularizaciji povijesti kroz medije dokumentarnog ili igranog filma i televizije.

Hrvatskim je povjesničarima, proučavateljima 20. stoljeća ili ljubiteljima svjetske povijesti, Ferro poznat po knjizi *Sedmorica zaraćenih 1918.–1945.: usporedna povijest* (2008.), iako je njegov istraživački opus znatno veći i od te široke teme. Bez otvorenosti prema svim izvorima najrazličitijeg karaktera, koji mogu osvijetliti dio, te u konačnici, cjelinu povijesnog problema, njegovo bi se djelo uklopilo u mnoštvo sličnih. Ferro, koji tu otvorenost naziva *pluralnom historijom* – pristupom koji ga ne ograničava samo na skidanje prašine s dokumenata ili gledanje filmova i bilježenje kritičkih dojмова o njima, time čini odmak u stilu škole Analā. Njegov pluralizam ne zaoštava razlike, već pomiruje i stišava strasti. On traži normalnost tamo gdje su drugi nastojali pronaći zadane strukture i htjeli postići nepromjenjivost povijesne interpretacije. Složenost Ferrovog pristupa u svesku *Slika u povijesti, povijest u slici: „pokretna” historija* ne otkriva samo razgovor s autorom, već i prijevodi dvaju objavljenih i jednog neobjavljenog teksta Marca Ferroa. Radi se o člancima „Za jedan pluralni i tolerantni pristup predavanju povijesti: uvodno izlaganje” koji je preveden s engleskog jezika te tekstovima „Državljanstvo, nacionalnost, identitet. Neke dileme ‘odozdo’” i „Kome pripadaju slike?” prevedeni s francuskog jezika, čime se nastavlja praksa uvedena u četvrtom svesku *Dijaloga s povodom*. Ti tekstovi, svaki na svoj način, dodatno podcrtavaju Ferroove stalne motive i teme, njegove interese i način prenošenja povijesti. Ferroova metodološka i konceptualna izoštrenost svojevrsni je didaktički poučak kako – na suvremen način – pisati o suvremenoj povijesti.

BIBLIOTEKA COLLOQUIA

HRVATI I SRBI U HABSBURŠKOJ MONARHIJI U 18. STOLJEĆU: INTERKULTURNI ASPEKTI 'PROSVIJEĆENE' MODERNIZACIJE

Hrvatsko-srpski znanstveni kolokvij, Zagreb, petak i subota
11. i 12. studenog 2011.

Urednici: *Drago Roksandić i Zrinka Blažević*
Godina izdanja: 2011.

Broj stranica: 38

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest, Centar za komparativnobi-
storijske i interkulturene studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-409-5

Cijena: ----

Hrvatsko-srpski znanstveni kolokvij *Hrvati i Srbi u Habsburškoj Monarhiji u 18. stoljeću: interkulturni aspekti 'prosvijećene' modernizacije* održan je u Vijećnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 11. i 12. studenog 2011. godine. U sklopu programa znanstveno-tehnološke suradnje Republike Hrvatske i Republike Srbije zajedničkom inicijativom projekata „*Triplex Confinium: hrvatska višegraničja u euromediteranskom kontekstu*” (voditelj: prof. dr. sc. Drago Roksandić, Filozofski fakultet u Zagrebu) i „Modernizacija zapadnog Balkana” (voditelj: prof. dr. sc. Nikola Samardžić, Filozofski fakultet u Beogradu) 2010. godine pokrenut je hrvatsko-srpski bilateralni program „Hrvati i Srbi u Habsburškoj Monarhiji u 18. stoljeću: interkulturni aspekti 'prosvijećene' modernizacije”. Polazeći od uvjerenja da hrvatsko-srpske interferencije treba istraživati u širem regionalnom okviru i dugoj povijesnoj perspektivi, ovaj bilateralni program nastojao je propitati društvene, političke, ekonomske i kulturne promjene izazvane procesom „prosvijećene modernizacije” u okviru Habsburške Monarhije tijekom 18. stoljeća. Pritom je naglasak bio na inter-

kulturnim, komparativnim i translacijskim aspektima toga procesa, što znači da su se simultano pokušavali istražiti fenomeni različitih političkih, ekonomskih i kulturnih razmjena, transfera i transakcija uvjetovanih raznim socijalnim, političkim i institucionalnim faktorima, strukturama i procesima kao djelatnim čimbenicima unutar dinamičkog polja hijerarhijskih i asimetričnih odnosa moći. U završnoj su fazi pripreme za objavljivanje zbornika radova.

Sadržaj: **Drago Roksandić** (Zagreb)/**Nikola Samardžić** (Beograd)/**Zrinka Blažević** (Zagreb), Hrvatsko-srpski bilateralni program (str. 5–6), Program rada (str. 7–8), Sažeci priopćenja: **Mirela Altić** (Zagreb), Na tragu modernizacijskih reformi: urbarijalne regulacije i zemljišne evidencije Hrvatske i Slavonije do 1760. godine (str. 11), **Zrinka Blažević** (Zagreb), „Prosvijećena modernizacija” – mogućnosti i ograničenja historijske konceptualizacije (str. 12), **Haris Dajč** (Beograd), Helenski svet u doba prosvjetiteljstva: trgovina i primer grčke zajednice u Zemunu (str. 13), **Davor Dukić/Goranka Šutalo** (Zagreb), „Prosvjetiteljstvo” u hrvatskoj književnoj historiografiji – sadržaj i opseg pojma (str. 14), **Nikola Grdinić** (Novi Sad), Status umetnosti u prvoj polovini 18. veka (str. 15), **Ivana Horbec** (Zagreb), Prosvjetiteljstvo i rad za „opće dobro”: promjene u koncepciji javne službe u Banskjoj Hrvatskoj 18. stoljeća (str. 16), **Sanja Lazanin** (Zagreb), Stereotipi o stanovništvu Vojne krajine u 18. stoljeću (str. 17), **Miodrag Maticki** (Beograd), Žanrovski potencijal 18. veka i Homo Europaeus (str. 18), **Krešimir Mićanović** (Zagreb), (Proto)standardizacijski procesi u 18. stoljeću (str. 19), **Kristina Milković Šarić** (Zagreb), Prosvijećenoapsolutistička država i njeni podanici u Krajini: Krajiška prava iz 1754. između državne legislative i običajnog prava (str. 20–21), **Jovan Pešalj** (Beograd), Granice i putovanje u Jugoistočnoj Evropi u vreme prosvjetiteljstva (str. 22), **Marko Petrak** (Zagreb), Rimska pravna tradicija u Krajiškim pravima (1754) (str. 23), **Nenad Ristović** (Beograd), Prosvjetiteljska dimenzija širenja klasičnog humanizma među Srbima u Habsburškoj monarhiji u 18. stoleću (str. 24), **Drago Roksandić** (Zagreb), „Prosvijećena” modernizacija i tolerancija u Habsburškoj Monarhiji u 18. stoljeću: konfliktni koncepti i kontradiktorne prakse (str. 25), **Nikola Samardžić** (Beograd), Traganje za nacionalnim identitetom u istoriografiji i kulturi srpskog baroka i prosvjetiteljstva (str. 26–27), **Vladimir Simić** (Beograd), Rano prosvjetiteljstvo i srpski intelektualci sredinom 18. stoleća (str. 29), **Ljiljana Stošić** (Beograd), Barokizacija umetnosti kod Srba i Hrvata do 1760. godine: sličnosti i razlike (str. 30), **Marko Šarić** (Zagreb), Dosi-tejevo viđenje Dalmacije i fenomen morlakizma (str. 28), **Ivana Horbec** (Zagreb), Prijedlog koncepcije „Leksikona hrvatskog i srpskog prosvjetiteljstva” (str. 31–34), Popis sudionika (str. 35–36).

KAKO POUČAVATI O IZGRAĐIVANJU EUROPE U VRIJEME INTEGRACIJE ZEMALJA EUROPSKOG JUGOISTOKA. STAJALIŠTA EUROPSKIH POVJESNIČARA

Znanstveni kolokvij, Zagreb, 24. i 25. studenoga 2011. godine

Urednik: *Drago Roksandić*

Godina izdanja: 2011.

Broj stranica: 43

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest, Veleposlanstvo Savezne Republike Njemačke u Hrvatskoj, Veleposlanstvo Francuske Republike u Hrvatskoj, Francuski institut u Zagrebu i FF press*

ISBN: 978-953-175-413-2

Cijena: ----

Kolokvij *Kako poučavati o izgrađivanju Europe u vrijeme integracije zemalja europskog jugoistoka? Stajališta europskih povjesničara* bio je naslov kolokvija koji su zajednički organizirali – u višemjesečnim pripremama – Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Veleposlanstvo Savezne Republike Njemačke u Hrvatskoj, Veleposlanstvo Francuske Republike u Hrvatskoj i Francuski institut u Zagrebu 24. i 25. studenog 2011. godine u Velikoj dvorani Sveučilišta u Zagrebu. Neposredni povod održavanju skupa bilo je objelodanjanje tri sveska zajedničkih njemačko-francuskih srednjoškolskih udžbenika povijesti u sadržajno identičnim izdanjima na francuskom i njemačkom jeziku. Riječ je bila o rezultatu više od petnaest godina zajedničkog, dogovornog rada u Francuskoj i Njemačkoj te o suradnji većeg broja stručnjaka, napose povjesničara, istraživača i profesora povijesti kao i predstavnika različitih državnih tijela s obje strane njemačko-francuske granice. U projektu su od početka sudjelovali raznovrsni stručnjaci iz francuske naklade Nathan te njemačke Klett. U zagrebačkoj raspravi su sudjelovali neki od najodgovornijih aktera s obje strane te povjesničari i pedagozi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije i Srbije, provjereni po svojim interesima za inovacije u nastavi povijesti i napose za komparativnohistorijske i interkulturene pristupe nastavi povijesti.

Iako su mehaničke usporedbe u praksama zajedničkog unapređivanja nastave povijesti u Francuskoj i Njemačkoj, s jedne strane te u Hrvatskoj i dru-

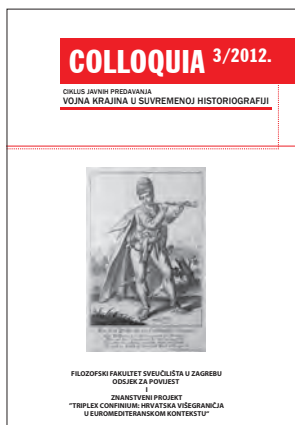
gim postjugoslavenskim državama, s druge strane, već problemski neprimjerene, rasprava je pokazala što se sve u analognom stvaralačkom i društveno odgovornom pristupu ipak ne može izbjeći. U francuskom i njemačkom slučaju je bitno da je primjerenom pedagoškom i metodičkom obradom najnovijih spoznaja o njemačkoj i francuskoj povijesti u europskom i svjetskom obzorju omogućeno đacima u obje zemlje da se odgajaju i obrazuju u tradiciji „ispripletenih povijesti” (*des histoires imbriquées, miteinander verflochtene Geschichtswerläufe*), odnosno, u tradiciji povijesti na dva jezika i „u dva glasa” (*mit zwei Stimmen*, tj. *à deux voix*)! Skup su prigodno otvorili vrlo poticajnim govorima prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš, rektor Sveučilišta u Zagrebu, dr. Bernd Fischer, veleposlanik Savezne Republike Njemačke u Hrvatskoj i Jérôme Pasquier, veleposlanik Francuske Republike u Hrvatskoj. Rad skupa je pratilo, pored ostalih, neuobičajeno mnoštvo studenata i nastavnika povijesti. Tematski je skup bio fokusiran na tri okrugla stola: prvi, Izgrađivanje Europe i francusko-njemačko pomirenje: Udžbenik europske povijesti i njegovi francuski i njemački autori, drugi, Stajališta povjesničara jugoistočne Europe o nacionalnim i regionalnim doprinosima europskoj povijesti i treći, Kako poučavati europsku povijest u vrijeme integracije u Europsku uniju? Dakle, radilo se o potrebi da hrvatska javnost sasluša francuske i njemačke stručnjake koji su na različite načine doprinosili i doprinose ovom projektu. Radilo se i o nužnosti čuti one hrvatske, bosanskohercegovačke, slovenske i srpske stručnjake koji se osjećaju pozvanima iznijeti svoja mišljenja o ovim udžbenicima, ali, još i više, o komparativnohistorijskim i inter- i transkulturnim problemima nacionalne, pa zašto ne, i transnacionalne nastave povijesti na europskom Jugoistoku. Radilo se o potrebi čuti što njemački i francuski stručnjaci o tome misle, tim više što i njihovi udžbenici otvaraju brojna pitanja jugoistočnoeuropskih baština u europskom kontekstu. Ipak, na ovom je kolokviju bilo najvažnije kritički raspraviti pristupe i metode korištene u pisanju spomenutih udžbenika te iskustva u njihovoj primjeni s obje strane rijeke Rajne. Ostalo je otvoreno pitanje može li ovo iskustvo nadahnuti povjesničare zemalja Jugoistočne Europe. Vrlo kritička rasprava o stanju nastave povijesti u postjugoslavenskim državama pokazala je da postoji potreba za uistinu novim, europskim rješenjima.

Francuski i njemački sudionici ovog kolokvija pripremili su svoja priopćenja za objavljivanje u formi članaka, koji su tiskani u časopisu *Povijest u nastavi*, 10/2012., br. 20, str. 125–182.

Sadržaj: **Damir Agičić** (Zagreb), Učiti i poučavati o povijesti susjeda i drugih – pitanje obrazovanja i stručnog usavršavanja nastavnika povijesti o regionalnim i europskim povijesnim procesima (str. 11–12), **Dominique Borne** (Pariz), Nacionalne povijesti, europska povijest (str. 12–13), **Étienne François** (Berlin), Francusko-njemački udžbenik povijesti: rezultati napredovanja (str. 13–14), **Peter Geiss** (Wuppertal), Nacionalni narativi na provjeri. Njemačko-francuski udžbenik iz povijesti (str. 14–15), **Gabriele Grosse** (*Buc-Versailles*), Njemačko-francuski povijesni udžbenik kao sinteza dvije kulture nastave (str. 15–16), **Željko Holjevac** (Zagreb), Natjecanje učenica i učenika kao oblik kreativne motivacije u nastavi povijesti (str. 16–18), **Husnija Kamberović** (Sarajevo), Bosna i Hercegovina između Istoka i Zapada – interpretacija bosanskohercegovačke povijesti osmanskog i austrougarskog razdoblja (str. 18–19), **Snježana Koren** (Zagreb), Nastava povijesti i politike povijesti: iskustva poučavanja povijesti u 20. i 21. stoljeću između nacionalističkih događajnica i multiperspektivnih projekata (str. 19–21), **Kaspar Maase** (Tübingen), Kako učiniti uvjerljivim transnacionalni pogled na vlastitu povijest? (str. 21–22), **Hrvoje Petrić** (Zagreb), Ekohistorija i nastava povijesti na europskom Jugoistoku (str. 22–23), **Božo Repe** (Ljubljana), Konflikt povijesti, politike i pamćenja na primjeru raspada Jugoslavije i osamostaljenja Slovenije te njegov utjecaj na povijest u školama (str. 23–24), **Drago Roksandić** (Zagreb), Zašto su (ne)mogući hrvatsko-srpski udžbenici povijesti? (str. 24–25), **Dubravka Stojanović** (Beograd), Da li je perspektiva u multiperspektivnosti? (str. 26), **Marko Šuica** (Beograd), Udžbenici, obrazovni standardi i nastava istorije – perspektive za inoviranu nastavu istorije u Srbiji (str. 26–28), Životopisi (str. 29–37), Popis sudionika (str. 38), Dodatak: Prijedlog o održavanju hrvatsko-francusko-njemačkog kolokvija o francusko-njemačkim udžbenicima povijesti u studenom/prosinucu 2011. godine (str. 39–41).

VOJNA KRAJINA U SUVREMENOJ HISTORIOGRAFIJI

Ciklus javnih predavanja: ljetni semestar 2011./2012. akademske godine, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Urednici: **Drago Roksandić** i **Kristina Milković Šarić**

Godina izdanja: 2012.

Broj stranica: 48

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest – Znanstveni projekt „Triplex Confinium: hrvatska višegranica u euromediterranskom kontekstu” i FF press*

ISBN: 978-953-175-424-8

Cijena: ----

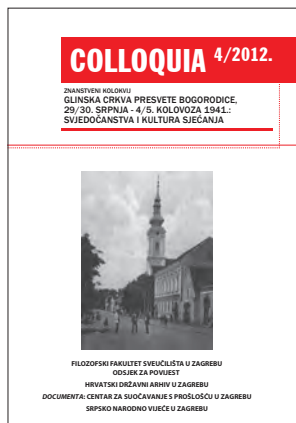
Ovaj ciklus javnih predavanja realiziran je s ciljem da se trideset godina nakon održavanja Međunarodnoga znanstvenog skupa u povodu 100. obljetnice sjedinjenja Vojne krajine s Hrvatskom u Zagrebu od 23. do 25. studenog 1981. godine – u organizaciji Odjela za hrvatsku povijest Centra za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Saveza povijesnih društava Hrvatske – „bilancira stečena iskustva i otvori nova područja istraživanja” u vojnokrajiškoj historiografiji u Hrvatskoj i izvan njezinih granica. U tome se u potpunosti uspjelo. U završnoj su fazi pripreme za objavljivanje zbornika radova.

Sadržaj: **Drago Roksandić** (Zagreb), Vojna krajina u suvremenoj historiografiji (str. 5–7), Program rada (str. 9–10), **Mirela Altić** (Zagreb), Kartografski izvori za povijest vojnokrajiških utvrda u vrijeme habsburške i francuske uprave (str. 13–14), **Damir Boras** i **Kristina Milković** (Zagreb), Obrada teksta i *Begriffsgeschichte*: primjer Krajiških osnovnih zakona iz 1807. godine (str. 15–18), **Marina Bregovac Pisk** (Zagreb), Ban Josip Jelačić i njegovi serežani u likovnim djelima vezanim uz 1848. i 1849. godinu (str. 19–20), **Alexander Buczynski** (Zagreb), Jozefinska reforma Vojne krajine 1787. godine (str. 21–22), **Hannes Grandits** (Berlin), Ukidanje vojnokrajiškog sustava i promjene u obiteljskim gospodarstvima: studija slučaja (str. 23–24), **Željko Holjevac** (Zagreb), Povijest krajiških pukovnija: domašaji i poticaji (str. 25–28), **Andrej Hozjan** (Zagreb), Obveščevalna, kontraobveščevalna in vojnopoštna organizacija na Slovenski vojni krajini do začetka 17. stoletja (str. 29–31), **Karl Kaser** (Graz), Historiografie der Militärgrenze: Alte und

neue Herausforderungen (str. 32–33), **Sanja Lazanin** (Zagreb), Visoko plemstvo u habsburškim vojnokrajiškim reformama u 18. stoljeću (str. 34–35), **Géza Pálffy** (Budimpešta), Die Türkenabwehr und die Militärkartographie der Habsburgermonarchie in Ungarn und Kroatien-Slawonien im 16. Jahrhundert (str. 36–37), **Jovan Pešalj** (Beograd), Najimpresivnija granica centralne Evrope. Habsburška granica prema Osmanskom carstvu (str. 38–39), **Hrvoje Petrić** (Zagreb), 'Malo ledeno doba' i vojnokrajiški prostori (str. 40–41), **Drago Rokсандić** (Zagreb), Trideset godina hrvatske vojnokrajiške historiografije (1981–2011.): tranzicijski konteksti, prijevorni koncepti, pluralizam istraživačkih praksi (str. 42), **Drago Rokсандić** (Zagreb), Krajišnici i Hrvatsko-slavonska Vojna krajina 1848.: izazovi liberalizacije i neomilitarizacije (str. 43–44), **Marko Šarić** (Zagreb), Krajiška kultura i protomodernizacija u 18. stoljeću: promjene u shvaćanju prostora i vremena u krajiškoj epici od Bečkog do Dubičkog rata (1683–1699. – 1788–1791.) (str. 45–46).

„ŠTO SE UISTINU DOGODILO U GLINSKOJ SRPSKOPRAVOSLAVNOJ CRKVI IZMEĐU 29/30. SRPNJA I 4/5. KOLOVOZA 1941.: SVJEDOČANSTVA I KULTURA SJEĆANJA”

Znanstveni kolokvij, Zagreb, 28. i 29. lipnja 2012. godine

Urednici: *Drago Roksandić i Filip Šimetin Šegvić*

Godina izdanja: 2012.

Broj stranica: 61

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest, Odsjek za povijest, Hrvatski državni arhiv u Zagrebu, Documenta: centar za suočavanje s prošlošću, Srpsko narodno vijeće u Zagrebu i FF press*

ISBN: 978-953-175-435-4

Cijena: ----

U historiografskom „ovladavanju prošlošću” u hrvatskoj povijesti 20. stoljeća mnoštvo je „mjesta sjećanja” koja nisu znanstveno propitana koliko bi to neupitno bilo moguće. Među njima se izdvajaju ona koja simboliziraju tragediju i traume masovnih razmjera, ali i duboko podvojene kulture sjećanja, koje i danas, desetljećima poslije tragedija samih, generiraju ne samo nova nesuglasja nego i duboka međusobna nerazumijevanja u suvremenosti. Među takvim tragedija distinktivno mjesto ima i masovni zločin koji se zbio u glinskoj srpskopравoslavnoj crkvi između 29./30. srpnja i 4./5. kolovoza 1941. godine. Mnogo toga s njime u vezi nikada nije bilo istraženo koliko je moglo i trebalo biti, a „službene” i „neslužbene” kulture sjećanja na te događaje koegzistirale su jedne pored drugih ili jedne protiv drugih, javno i tajno, sve dok u najnovije vrijeme, usporedo s masovnim, iznova tragičnim urušavanjem hrvatsko-srpskih/srpsko-hrvatskih odnosa 1990-ih godina na različite načine nisu radikalno degradirane kulture sjećanja na spomenuta zbivanja iz 1941. godine. Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji s Hrvatskim državnim arhivom, *Documenta*: centrom za suočavanje s prošlošću i Srpskim narodnim vijećem u Zagrebu bio je organizator međunarodnoga znanstvenog kolokvija koji je okupio u vrlo otvorenoj,

kritičkoj i tolerantnoj raspravi istraživački kvalificirane povjesničare i svjedoke vremena s ciljem kritičke reevaluacije poznatih izvora i literature, kao i rasprave na temelju novih arhivskih i knjižničnih istraživanja te recentnih usmenih povijesti. U ovoj publikaciji otisnuta su uvodna riječ prof. dr. sc. Drage Roksanđića, program rada, sažeci priopćenja te popis sudionika.

Sadržaj: **Višeslav Aralica** (Zagreb), O srpsko-hrvatskim/hrvatsko-srpskim odnosima u publikacijama HSS, SDS i ustaškog pokreta do proglašenja NDH (str. 17), **Max Bergholz** (Montreal), Masovna ubojstva u Glini tijekom 1941. godine i poslijeratna kultura sjećanja na žrtve: što znamo a što ne? (str. 17–23), **Mile Bjelajac** (Beograd), Glinski kraj 1938–1941. i zabrinutost za opstanak Jugoslavije (str. 23–24), **Tomislav Brandolica/Filip Šimetin Šegvić/Nikolina Šimetin Šegvić** (Zagreb), Tragovi svakodnevice: iz međuratne Gline (str. 24–25), **Jovan Čulibrk** (Beograd), Tehnike negacije: Poricanje zločina u glinskoj crkvi u kontekstu trendova poricanja, izvitoperenja i revizije istorije stradanja u Drugom svjetskom ratu (str. 25–26), **Dragan Cvetković** (Beograd), Banija 1941. godine – numeričko određenje civilnih gubitaka sa osvrtom na žrtve opštine Glina (str. 26–27), **Marta Fiolić/Marko Lovrić/Nikola Seiwert** (Zagreb), U srcu Gline: crkva sv. Ivana Nepomuka i crkva Rođenja Bogorodice u urbanom i društvenom razvoju grada do 1918. godine (str. 27), **Ivo Goldstein** (Zagreb), Uspostava sustava terora u NDH 1941. godine: legalna osnova (str. 27–28), **Slavko Goldstein** (Zagreb), Josip Željko Kurelac, satnik, organizator otpremanja srpskih seljaka iz kotara Vrginmost u Glinu koncem srpnja i početkom kolovoza 1941. godine (str. 28–30), **Marica Karakaš Obradov** (Zagreb), Novi mozaik naroda u „Novom poretku”. Doseljavanje Slovenaca u NDH s posebnim osvrtom na područje Korduna i Banovine (str. 30–31), **Nada Kisić Kolanović** (Zagreb), O artikulaciji traumatičnog pamćenja Drugoga svjetskoga rata (str. 31–33), **Milan Koljanin** (Beograd), Glina – primer regionalnog centra uništenja 1941. godine (str. 34), **Alexander Korb** (Leicester), Osovinske reakcije na rano ustaško masovno nasilje (str. 34–35), **Snježana Koren** (Zagreb), Slučaj Milana Vidakovića (str. 35), **Petar Macut** (Vukovar), Epitetima protiv istine: rekonstrukcija događaja kroz dekonstrukciju upotrebe sjećanja na primjeru zločina u Glini 1941. godine (str. 36), **Darija Marić/Slaven Rašković** (Zagreb), Osobna sjećanja ljudi iz Gline i okolice na događaje u Drugom svjetskom ratu (str. 36–41), **Margareta Matijević** (Zagreb), Katolička crkva na Banovini/Baniji i Kordunu od 1939. do 1941. godine (str. 41–42), **Pre-drag Matvejević** (Zagreb i Rim), Mjesta memorije. Glina 1941., crkva Presvete Bogorodice (str. 42–43), **Igor Mrkalj** (Glina), Glina, grad i građani: okvir za kolektivnu biografiju, 1918. –1941. (str. 43), **Igor Mrkalj** (Glina), Nove činjenice o dva odvojena ustaška zločina u Glini u proljeće i ljeto 1941. godine (str. 43–44), **Vjeran Pavlaković** (Rijeka), Prijeporni spomenički prostor Gline (str. 44–45),

Radovan Pilipović (Beograd), Pravoslavni hramovi kao mjesta stradanja njihovih vjernika 1941. godine (str. 45), **Radmila Radić** (Beograd), Izgradnja crkve u Glini početkom 60-ih godina 20. veka (str. 45–47), **Stjepan Razum** (Zagreb), Rezultati istraživanja Karla Lipaka o događaju u Glini (str. 47), **Krešimir Regan** (Zagreb), Srpska politika u glinskome kraju za Banovine Hrvatske (1939.–1941.) (str. 47–48), **Drago Roksandić** (Zagreb), Ljudska cijena okupacije, kolaboracije i oslobodilačkog rata: glinski i vrginmošćansk komunisti 1941. godine (str. 48–50), **Filip Škiljan** (Zagreb), Organizirana iseljavanja Srba s Banije u ljeto 1941. godine (str. 50), **Danijela Stjepić** (Tübingen), Glina 1941. godine u pismima i dnevnicima vojnika Wehrmachta (str. 50–51), **Boris Suljagić** (Zagreb), Glina i glinski kraj u arhivskom gradivu u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu (str. 51–55), Popis sudionika (str. 56–58).

PROGRAMSKE KNJIŽICE DESNIČINI SUSRETA

INTELEKTUALCI I VLAST, 1945–1954.

Program rada / sažeci izlaganja. Desničini susreti, Zagreb, 18. i 19. rujna 2009., Zadar, Islam Grčki 20. rujna 2009.

Urednik: *Drago Rokсандić*

Godina izdanja: 2009.

Broj stranica: 44

Format: 150 x 210

Uvez: *meki*

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-354-8

Cijena: -----

Desničini susreti 2009.: Intelektualci i vlast, 1945–1954. održani su u Zagrebu 18. i 19. rujna te u Zadru i Islamu Grčkom 20. rujna 2009. Za skup su bila prijavljena 25 izlaganja sudionika iz Hrvatske, Srbije, Slovenije i Italije, od kojih je 19 objavljeno u knjizi *Desničini susreti 2009. Zbornik radova* (ur. Drago Rokсандić, Magdalena Najbar-Agičić i Ivana Cvijović Javorina, Zagreb 2011.). U programskoj knjižici otisnuti su pozivno pismo, program rada i sažeci priopćenja.

Autori sažetaka: Ivo Banac (Zagreb), Vlaho Bogišić (Zagreb), Dragomir Bondžić (Beograd), Dušan Bošković (Beograd), Tatjana Jukić (Zagreb), Snježana Koren (Zagreb), Krištof Jacek Kozak (Koper), Dušan Marinković (Zagreb), Tonko Maroević (Zagreb), Branko Matan (Zagreb), Cvjetko Milanja (Zagreb), Goran Miloradović (Beograd), Momčilo Mitrović (Beograd), Magdalena Najbar-Agičić (Zagreb), Krešimir Nemec (Zagreb), Jevgenij Paščenko (Zagreb), Miroslav Perišić (Beograd), Stefano Petrungaro (Padova), Sanja Roić (Zagreb), Drago Rokсандić (Zagreb), Slobodan Selinić (Beograd), Gojko Tešić (Beograd), Staniša Tutnjevčić (Beograd), Velimir Visković (Zagreb), Lidija Vukčević (Zagreb).

IDEOLOGIJA VLASTI I IDEOLOGIČNOST TEKSTA

Program rada / sažeci izlaganja. Desničini susreti, Zadar, 17. i 18. rujna 2010., Islam Grčki 19. rujna 2010.

Urednik: *Drago Roksandić*

Godina izdanja: 2010.

Broj stranica: 38

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-365-4

Cijena: ----

Desničini susreti 2010.: Ideologija vlasti i ideologičnost teksta održani su u Zadru 17. i 18. rujna te u Islamu Grčkom 19. rujna 2010. Za skup je bilo prijavljeno 18 izlaganja sudionika iz Hrvatske, Srbije, Slovenije, Austrije, Italije i Njemačke, od kojih je 12 objavljeno u knjizi *Desničini susreti 2010. Zbornik radova* (ur. Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina, Zagreb 2011.). U programskoj knjižici otisnuti su pozivno pismo, program rada i sažeci priopćenja.

Autori sažetaka: Tihomir Brajović (Beograd), Miljenko Domijan (Zagreb), Davor Dukić/Goranka Štalo (Zagreb), Rašid Durić (Bochum), Dževad Karahasan (Graz), Renata Jambrešić Kirin (Zagreb), Maša Kolanović (Zagreb), Krištof Jacek Kozak (Koper), Zoran Kravar (Zagreb), Dušan Marinković (Zagreb), Lana Molvarec (Zagreb), Sándor Páll (Novi Sad), Mihajlo Pantić (Beograd), Helena Peričić (Zadar), Igor Radeka (Zadar), Drago Roksandić (Zagreb), Gojko Tešić (Beograd), Luca Vaglio (Rim).

DESNIČINI SUSRETI 2011. INTELEKTUALCI I RAT, 1939.–1947. GODINE

Program rada / sažeci izlaganja. Zagreb, 16. i 17. rujna 2011., Zadar, Islam Grčki 18. rujna 2011.

Urednik: *Drago Roksanđić i Branimir Janković*

Godina izdanja: 2011.

Broj stranica: 48

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-401-9

Cijena: -----

Desničini susreti 2011.: Intelektualci i rat, 1939.–1947. godine održani su u Zagrebu 16. i 17. rujna te u Zadru i Islamu Grčkom 18. rujna 2011. Za skup je bilo prijavljeno 25 izlaganja sudionika iz Hrvatske, Srbije, Austrije, Belgije, Italije i Njemačke, od kojih su 23 objavljena u knjizi *Intelektualci i rat 1939.–1947. Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2011.* (ur. Drago Roksanđić i Ivana Cvijović Javorina, Zagreb 2012.). U programskoj knjižici otisnuti su pozivno pismo, program rada i sažeci priopćenja.

Autori sažetaka: Michael Antolović (Sombor), Snježana Banović (Zagreb), Stanislava Barać (Beograd), Daniel Barić (Tours), Albert Bing (Zagreb), Martina Bitunjac (Berlin), Dragomir Bondžić (Beograd), Ivana Cvijović Javorina (Zagreb), Bojan Đorđević (Beograd), Renata Jambrešić Kirin (Zagreb), Stipe Kljajić (Zagreb), Petar Macut (Zagreb), Ivica Matičević (Zagreb), Stjepan Matković (Zagreb), Goran Miloradović (Beograd), Marija Mitrović (Trst), Jevgenij Paščenko (Zagreb), Pieter Plas (Gent), Sandra Prlenda (Zagreb), Drago Roksanđić (Zagreb), Tatjana Rosić Ilić (Beograd), Veljko Stanić (Beograd), Aleksej Timofejev (Beograd), Ljiljana Vuletić (Beograd), Michael Wedekind (Beč).

DESNIČINI SUSRETI 2011. INTELEKTUALCI I RAT, 1939.–1947. GODINE

Program rada / sažeci izlaganja. Zadar, 14. i 15. rujna 2011., Islam Grčki, 16. rujna 2012.

Urednici: *Drago Roksandić i Branimir Janković*
Godina izdanja: 2012.

Broj stranica: 82

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnici: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-438-5

Cijena: ----

Desničini susreti 2012.: Intelektualci i rat, 1939.–1947. godine održani su u Zadru 14. i 15. rujna te u Islamu Grčkom 16. rujna 2012. Bio je to nastavak rasprave na istoimenu temu započetu godinu dana ranije. Za skup su bila prijavljena 43 izlaganja sudionika iz Hrvatske, Srbije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Austrije, Češke, Italije, Norveške, Njemačke i Poljske, od kojih su 32 objavljena u dvosveščanoj knjizi *Intelektualci i rat 1939. – 1947. Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2012.* (ur. Drago Roksandić i Ivana Cvijović Javorina, Zagreb 2013.). U programskoj knjižici otisnuti su pozivno pismo, program rada i sažeci priopćenja te upute za pisanje priloga za zbornik radova.

Autori sažetaka: Dragan Aleksić (Beograd), Miroslav Artić (Zagreb), Zoran Bajin (Beograd), Alberto Becherelli (Rim), Ljiljana Bilbija (Osijek), Martina Bitunjac (Berlin), Dragomir Bondžić (Beograd), Ivana Cvijović Javorina (Zagreb), Daniela Čančar (Vitez), Sava Damjanov (Novi Sad), Bojan Đorđević (Beograd), Vlatka Filipčić Maligec (Gornja Stubica), Ante Grubišić (Osijek), Milan Gulić (Beograd), Marina Jemrić (Ilok), Enver Kazaz (Sarajevo), Snježana Koren (Zagreb), Zvonko Kovač (Zagreb), Ivana Latković (Zagreb), Miranda Levanat-Perićić (Zadar), Aleksandar Lukić (Beograd), Petar Macut (Vukovar), Ivan Majić (Zagreb), Olga Manojlović Pintar (Beograd), Miodrag Maticki (Beograd), Ivica Matičević (Zagreb), Željko Milanović (Novi Sad), Aleksandar Miletić (Beograd), Goran Miloradović (Beograd), Olivera Milosavljević (Beograd), Giuseppe Motta (Rim), Šime Pilić

(Split), Božo Repe (Ljubljana), Barbara Riman (Rijeka/Ljubljana), Drago Rok-sandić (Zagreb), Bekim Serjanović (Oslo), Mateusz Sokulski (Wrocław), Nebojša Stambolija (Beograd), Veljko Stanić (Beograd), Davor Stipan (Split), Aleksandar Stojanović (Beograd), Peter Svetina (Klagenfurt), František Šístek (Prag).

DESNIČINI SUSRETI 2013. INTELEKTUALAC DANAS

Program rada / sažeci izlaganja. Zadar, 20. i 21. rujna 2013.,
Islam Grčki, 22. rujna 2013.

Urednici: *Drago Roksandić, Filip Šimetin Šegvić i Nikolina Šimetin Šegvić*

Godina izdanja: 2013.

Broj stranica: 66

Format: 150 x 210

Uvez: meki

Nakladnik: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije i FF press*

ISBN: 978-953-175-478-1

Cijena: -----

Desničini susreti 2013.: *Intelektualac danas* održani su u Zadru 20. i 21. rujna te u Islamu Grčkom 22. rujna 2013. Za skup je bilo prijavljeno 19 izlaganja sudionika iz Hrvatske, Srbije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Austrije i Mađarske. U programskoj knjižici otisnuti su pozivno pismo, program rada i sažeci priopćenja s kratkim biobibliografskim bilješkama o autorima te upute za pisanje priloga za zbornik radova (u pripremi). U programsku knjižicu uključen je i prijevod teksta Hans-Petera Müllera, „Auf schrumpfender Mission – wozu (noch) Intellektuelle?“ („U misiji koja se smanjuje – čemu (još) intelektualci?“, preveo Filip Šimetin Šegvić).

Autori sažetaka: Ivana Cvijović Javorina (Zagreb), Bojan Đorđević (Beograd), Vladimir Gvozden (Novi Sad), Zvonko Kovač (Zagreb), Ivana Latković (Zagreb), Miranda Levanat-Peričić (Zadar), Alpár Losonczi (Novi Sad), Cvjetko Milanja (Zagreb), Rastko Močnik (Ljubljana), Hilmo Neimarlija (Sarajevo), Christian Promitzer (Graz), Ivan Radenković (Novi Sad), Božo Repe (Ljubljana), Drago Roksandić (Zagreb), Tatjana Rosić Ilić (Beograd), Filip Šimetin Šegvić/Nikolina Šimetin Šegvić (Zagreb), Zoltán Virág (Segedin), Velimir Visković (Zagreb), Vjerran Zuppa (Zagreb).

PRILOZI

Prilog I.

Pravilnik o organizaciji rada Centra za komparativnohistorijske i interkulture studije

Na temelju članka 35. Statuta Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Fakultetsko vijeće Filozofskoga fakulteta na sjednici održanoj 20. prosinca 2012. donijelo je

P R A V I L N I K O ORGANIZACIJI RADA CENTRA ZA KOMPARATIVNOHISTORIJSKE I INTERKULTURNE STUDIJE

I. Opće odredbe

Članak 1.

Ovim Pravilnikom uređuje se organizacija rada CENTRA ZA KOMPARATIVNOHISTORIJSKE I INTERKULTURNE STUDIJE Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Centar), utvrđuju se njegova tijela, djelatnici potrebni za organizaciju i izvođenje nastave i poslovanje Centra.

Članak 2.

Centar je ustrojbenja jedinica Filozofskog fakulteta koja se bavi komparatističkim i interdisciplinarnim znanstveno-istraživačkim i nastavnim radom u području humanističkih i društvenih znanosti te primjenom znanstvenih spoznaja u razvojnim projektima kulturnih i društvenih djelatnosti.

II. Djelatnost Centra

Članak 3.

Djelatnost Centra je:

- komparatistički i interdisciplinarni znanstveno-istraživački rad u području humanističkih i društvenih znanosti;
- nastava na interdisciplinarnim poslijediplomskim, diplomskim i preddiplomskim studijima u području humanističkih i društvenih znanosti;
- praktična primjena znanstvenih spoznaja u razvojnim kulturnim i društvenim projektima;
- međunarodna suradnja i unapređivanje kulture dijaloga u inicijativama i djelatnostima Centra;
- edukacijsko-medijska promocija znanstveno-istraživačkih, nastavnih i drugih spoznaja i postignuća u vezi s djelatnostima Centra;
- sudjelovanje u osnivanju i razvoju Međunarodnoga sveučilišnog centra u Kuli Stojana Jankovića u Islamu Grčkom.

III. Upravljanje Centrom

Članak 4.

Na čelu Centra je voditelj Centra, koji upravlja njegovim radom. Voditelj Centra zaposlenik je Filozofskog fakulteta u znanstveno-nastavnom zvanju.

Voditelja Centra predlaže Vijeće Centra tajnim glasovanjem, potvrđuje Fakultetsko vijeće i imenuje dekan. Ako Vijeće Centra ne izabere voditelja Centra, voditelja Centra imenuje dekan, a potvrđuje ga Fakultetsko vijeće.

Voditelj Centra odgovoran je za zakonit rad Centra, za redovito i profesionalno obavljanje poslova.

Voditelj Centra za svoj rad odgovara Vijeću Centra, Fakultetskome vijeću i dekanu Fakulteta.

Voditelj Centra predsjedava radom Vijeća Centra.

Mandat voditelja traje dvije godine i može se ponoviti.

Članak 5.

Voditelja Centra zamjenjuje zamjenik voditelja Centra.

Iz svojih članova Vijeće Centra izabire zamjenika voditelja Centra koji u odsutnosti voditelja obavlja njegove dužnosti. Zamjenik voditelja zaposlenik je Filozofskog fakulteta u znanstveno-nastavnom zvanju.

IV. Stručna tijela Centra

Članak 6.

Stručna tijela Centra su Kolegij Centra i Vijeće Centra.

Članovi Kolegija Centra su voditelj Centra te voditelji pojedinačnih djelatnosti Centra (studiji, projekti, programi, izdavačka djelatnost i dr.).

Sastanke Kolegija Centra saziva i vodi voditelj Centra.

Kolegij donosi operativne odluke o pojedinačnim djelatnostima Centra.

Voditelji programskih djelatnosti koji nisu zaposlenici Filozofskoga fakulteta sudjeluju u radu Kolegija i Vijeća Centra bez prava odlučivanja.

Članak 7.

Članovi Vijeća Centra su članovi Kolegija Centra i još po jedan delegirani član svake djelatnosti.

Članovi Vijeća Centra koji nisu zaposlenici Filozofskoga fakulteta sudjeluju u radu Kolegija i Vijeća bez prava odlučivanja.

Sjednicu Vijeća saziva voditelj Centra, najmanje jednom u semestru (dva puta na godinu).

Sjednicama Vijeća predsjedava voditelj Centra ili njegov zamjenik.

Vijeće Centra je savjetodavno tijelo voditelja i Kolegija Centra.

Vijeće Centra izabire voditelja Centra.

V. Suradnici Centra

Članak 8.

Suradnici Centra su svi nastavnici i zaposlenici Fakulteta te drugi djelatnici u znanosti i kulturi koji aktivno sudjeluju u nekoj od djelatnosti Centra.

Znanstveni novaci na projektima Centra sudjeluju u nastavi koju izvodi Centar, a uz odobrenje voditelja projekta mogu sudjelovati i u nastavi na drugim studijima Fakulteta.

VI. Poslovanje Centra

Članak 9.

Pojedinačne djelatnosti Centra financiraju se sredstvima nadležnih ministarstava, sredstvima lokalne i područne (regionalne) samouprave, sponzora, iz međunarodnih i europskih izvora i vlastitih prihoda.

Na Centar se na odgovarajući način primjenjuju pravila poslovanja koja vrijede i za ostale ustrojbene jedinice Fakulteta.

Dio sredstava iz pojedinačnih djelatnosti Centra smije se izdvajati za razvoj Centra i zajedničke poslove.

Članak 10.

Centar izrađuje prijedlog plana prihoda i rashoda za kalendarsku godinu, koji dostavlja dekanu.

Prihod Centra prihod je Fakulteta.

Članak 11.

Svaka pojedinačna djelatnost Centra (projekti, studiji, periodični simpoziji, periodične publikacije i sl.) imaju svog voditelja i zamjenika.

Centar ima svoju internetsku stranicu u okviru internetskih stranica Fakulteta na kojoj se prezentiraju djelatnosti Centra.

VII. Prijelazne i završne odredbe

Članak 12.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od objave na oglasnoj ploči Fakulteta.

D E K A N:

dr. sc. Damir Boras, red. prof.

Ovaj Pravilnik objavljen je na oglasnoj ploči Fakulteta 27. prosinca 2012. i stupa na snagu 4. siječnja 2013. godine

KLASA: 012-01/12-01/6
URBROJ: 3804-850-12-1
Zagreb, 27. prosinca 2012.

Prilog II.

DESNIČINI SUSRETI 2014.

Pripremni odbor

objavljuje

POZIV ZA PRIJAVU PRIOPĆENJA

Desničini susreti 2014.:

Vladan Desnica i Split, 1920. – 1945. godine
(Split, 19.–20. rujna., Islam Grčki, 21. rujna 2014. godine)

Rok za prijavu: 1. veljače 2014.

Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije i Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko društvo pisaca i Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta” u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Splitu objavljuju da će se *Desničini susreti 2014.*, posvećeni temi *Vladan Desnica i Split (1920.–1945.)*, održati u Splitu (Centar *Studia Mediterranea* Filozofskog fakulteta u Splitu, Peristil 3/III.) 19. i 20. rujna 2014. godine te u Kuli Stojana Jankovića u Islamu Grčkom 21. rujna i.g.

Možda i nije dovoljno poznato da je Vladan Desnica od 1920. do 1942. godine živio u Splitu. Silom ratnih prilika od 1942. do 1945. godine, našao se izvan svog splitskog doma (Tomića Stine 1 na Matejuški), neprestano se brinući za sve što je za sobom ostavio u gradu. Poznavateljima je neupitno da je na različite načine ostao vezan za Split cijeli svoj kasniji život. Vladimir Rismondo – jedan od rijetkih ljudi izvan obiteljskog kruga koje je Desnica od svoje rane mladosti do kraja života doživljavao vrlo bliskim – napisao je 1967. godine, nakon pišćeve smrti: „Smrću Vladana Desnice nestao je jedan od posljednjih živih iz čitavog jednog skupa mladih ljudi koji su se bili našli u Splitu između dva rata, i koji su, gonjeni svaki na svoj način stvaralačkom željom, nastojali da što dublje prodru u misaona područja u kojima će konačno moći u potpunosti pronaći i izraziti sebe. I vrlo je teško, noseći u sebi utisnutu sliku čovjeka kojega su tragični udarci sudbine i svirepa bolest bili potpuno razorili, ponovo se saživjeti s likom mladića koji je već onda pokazivao stigmatu na jednoj od najranijeg djetinjstva izranjavanjoj puti, ali čija se mladost u isto

vrijeme ukazivala sposobnom da te stigmatе prima i da ih na jednom višem duhovnom planu postepeno pretvara u živuće i raskošne cvjetove umjetnosti.” Cilj je *Desničinih susreta 2014.: Vladan Desnica i Split (1920.–1945.)* istražiti, kritički propitati i raspraviti, s jedne strane, otvorena pitanja u vezi s obiteljskim, profesionalnim (pravničkim) te, nadasve, generacijskim umjetničkim sazrijevanjem Vladana Desnice u Splitu, potom u vezi s časopisom *Magazin Sjeverne Dalmacije* i Desničinih shvaćanjima umjetničkog stvaralaštva i političkog angažmana u njegovim splitskim godinama. S druge strane, cilje je raspraviti otvorena pitanja u vezi s kulturnom, društvenom i političkom situacijom Splita u kojoj je Desnica odrastao i sazio kao stvaralac. I sâm je nekoliko puta napomenuo da je na *Proljećima Ivana Galeba* počeo raditi u Splitu kasnih 1930-ih pa čak i da je sve najvažnije – što je kao pisac naučio – naučio u Splitu. Na taj način bi *Desničini susreti 2014.* predstavljali bitan iskorak u proučavanju obiteljske prošlosti Vladana Desnica, njegova formativnog razdoblja, ali i međuratne povijesti grada Splita, kojoj se u posljednje vrijeme posvećuje sve više istraživačke pozornosti.

Prijave i sažetke od cca. 2000 slovnih mjesta treba dostaviti do 1. veljače 2014. Do konca veljače i.g. Pripremni odbor *Desničinih susreta* odlučit će o prihvaćenim prijavama. Sudionicima će biti podmireni troškovi smještaja i boravka u Hrvatskoj.

Supredsjedatelji *Desničinih susreta 2014.* su prof. dr. sc. Aleksandar Jakir, dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i prof. dr. sc. Drago Roksanđić, voditelj *Desničinih susreta*. Tajnici Pripremnog odbora su Filip Šimetin Šegvić i Nikolina Šimetin Šegvić, doktorandi Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Obavijesti i prijave: phillip.simetinsegvic@gmail.com i nikolina.simetinsegvic@gmail.com

SADRŽAJ

O OVOM OKRUGLOM STOLU	5
SUDIONICI OKRUGLOG STOLA	7
UVOD: KRITIČKE REFLEKSIJE O PROGRAMSKOJ STRATEGIJI (prof. dr. sc. Drago Roksandić)	9
KATALOG IZDANJA CENTRA ZA KOMPARATIVNOHISTORIJSKE I INTERKULTURNE STUDIJE	21
BIBLIOTEKA DESNIČINI SUSRETI	
Od <i>domus episcopi</i> do Kule Jankovića: prostorni razvoj Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom (sv. 1); Zapisi iz gornjih Ravnih kotara: etnološki, povijesni i muzeološki prilozi o Islamu Latinskom, Islamu Grčkom, Kašiću i Podgradini (sv. 2); Desničini susreti 2005. – 2008. Zbornik radova (sv. 3); Desničini susreti 2009. Zbornik radova (sv. 4); Desničini susreti 2010. Zbornik radova (sv. 5); Intelektualci i rat 1939. – 1947. Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2011. (sv. 6); Obitelj i socijalne promjene u hrvatskim selima (18.–20. stoljeće) (sv. 7); Intelektualci i rat 1939. – 1947. Zbornik radova s međunarodnog skupa Desničini susreti 2012. (sv. 8).	23
U SURADNJI SA ŠKOLSKOM KNJIGOM Ogled o Ilirskim provincijama i Crnoj Gori.	43
BIBLIOTEKA DIJALOG S POVODOM	
Srbi među europskim narodima (sv. 1); „Austrijski duh” – prije i poslije (sv. 2); Nova dubrovačka historiografija: dr. sc. Nenad Vekarić i suradnici (sv. 3); Putujući između centra i margina (sv. 4); Vladan Desnica i <i>Desničini susreti</i> : pogled unatrag, pogled unaprijed (sv. 5); Intelektualna historija (sv. 6); Slika u povijesti, povijest u slici: „pokretna” historija (sv. 7)	45
BIBLIOTEKA COLLOQUIA	
Hrvati i Srbi u Habsburškoj Monarhiji u 18. stoljeću: interkulturalni aspekti „prosvijećene” modernizacije (sv. 1); Kako poučavati o izgrađivanju Europe u vrijeme integracije zemalja europskog jugoistoka. Stajališta europskih povjesničara (sv. 2); Vojna krajina u suvremenoj historiografiji. Ciklus javnih predavanja (sv. 3); „Što se uistinu dogodilo u glinskoj srpskopравoslavnoj crkvi između 29/30. srpnja i 4/5. kolovoza 1941.: svjedočanstva i kultura sjećanja” (sv. 4)	61
PROGRAMSKE KNJIŽICE <i>DESNIČINI SUSRETI</i>	
Intelektualci i vlast, 1945–1954. (sv. 1); Ideologija vlasti i ideoložnost teksta (sv. 2); Desničini susreti 2011. Intelektualci i rat, 1939.–1947. (sv. 3); Desničini susreti 2012. Intelektualci i rat, 1939.– 1947. (sv. 4); Desničini susreti 2013. Intelektualac danas (sv. 5)	71
PRILOZI	
Pravilnik o organizaciji rada Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije.	77
Pozivno pismo za <i>Desničine susrete 2014.</i>	80

**DESNIČINI SUSRETI I KULA STOJANA JANKOVIĆA:
ISKUSTVA I RAZVOJNE MOGUĆNOSTI**

Nakladnici

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet u Zagrebu
Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije
FF-press
I. Lučića 3, Zagreb

Za nakladnike

prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš
prof. dr. sc. Damir Boras

Urednici

prof. dr. sc. Drago Roksandić
Ivana Cvijović Javorina, prof.

Tehnički urednik

Boris Bui

Lektura i korektura

Jadranka Brnčić

Likovno rješenje korica

Boris Bui

Naklada

300 primjeraka

Tisak i uvez

Tiskara Zelina d.d.

siječanj 2014.

ISBN 978-953-6002-80-1

ISBN 978-953-175-494-1

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 867822

Korisnik projekta:

Sveučilište u Zagrebu
Trg maršala Tita 14 10000 Zagreb
Telefon +385 1 4564 111
Faks: +385 1 4830 602

Za više informacija posjetite web stranicu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova
Europske unije www.strukturnifondovi.hr

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

**CENTAR ZA KOMPARATIVNOHISTORIJSKE I
INTERKULTURNE STUDIJE**

FF press